ΚΥΡΙΑΚΗ

«Ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος»
(Ἀπ. 1,10)

Φ 17
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2018

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΟΥ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ

Ἔτος Ε΄
Σεπτέμβριος - Νοέμβριος 2018
Ἀριθ. Φύλλου 17
ΚΥΡΙΑΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ θεῖος μετασχηματιστής 3
Φθινόπωρο 4
Λόγοι περὶ Σταυροῦ 6
Τὰ μηνύματα 8
Ζητιανεύοντας λίγη ἐλπίδα 10
Τό σιωπηλό κήρυγμα τῆς Μάνας 12
Πλοῦτος, Εὐτυχία ἢ Ἀγάπη; 15
Ἕνας ἡλικιωμένος ξυλουργὸς 16
Ἡ ἠχώ 17
Ἡ ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν 18
Ἡ γκρίνια 20
Τὸ προσκύνημα 22
Μακεδονία ἡ Βελίκα Τράϊκου σοῦ χαμογελά 24
Γιὰ ποιὰ Ἑλλάδα; 26
Ἀπόψεις –
Σχόλια στὴν Ἐπικαιρότητα 28
Ἀπὸ τὴν πέννα τῶν ἀναγνωστῶν μας 29
Δῶρα Θεοῦ 30
Ἀγαπητοί ἀναγνώστες 31

Πρὶν σοῦ στείλει ὁ Θεὸς
τὸν σταυρὸ ποὺ σηκώνεις,
τὸν κοίταξε μὲ τὰ πάνσοφα μάτια Του,
τὸν ἐξέτασε μὲ τὴ θεία λογική Του,
τόν ἐξέλεξε μὲ τὴν ἀτελείωτη
δικαιοσύνη Του,
τὸν θέρμανε στὴ γεμάτη ἀγάπη
καρδιά Του,
τὸν ζύγισε καλὰ
μὲ τὰ στοργικά Του χέρια,
μὴ τυχὸν καὶ πέσει βαρύτερος
ἀπ' ὅσο μπορεῖς νὰ σηκώσεις,
καὶ ἀφοῦ ὑπελόγισε τὸ θάρρος σου
τὸν εὐλόγησε καὶ τὸν ἀπέθεσε
στοὺς ὤμους σου.
Μπορεῖς νὰ τὸν σηκώσεις,
κράτησέ τον καὶ ἀνέβαινε
ἀπὸ τὸ Γολγοθᾶ πρὸς τὴν Ἀνάσταση.
Ἀμήν.

Ὁ θεῖος μετασχηματιστής

Ἡ μεγαλύτερη ἀλλαγὴ ποὺ γνώρισε ποτὲ ὁ κόσμος συντελέσθηκε στὸ ξύλο τοῦ σταυροῦ.

Ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ πάνω στὸ Γολγοθὰ ποτίσθηκε μὲ τὸ αἷμα τοῦ ἀναμαρτήτου Θεανθρώπου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ σταυρός, τὸ πιὸ ἀπαίσιο βασανιστικὸ ξύλο, ἡ πιὸ αὐθεντικὴ ἔκφραση τῆς ἁμαρτίας, μετασχηματίσθηκε σὲ ἱερὸ σύμβολο, ἔγινε ἡ ἔκφραση τῆς ἁγιότητος, ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ.

Ἀπὸ τότε ὁ σταυρὸς διακρίνει τοὺς ἀνθρώπους μὲ Χριστὸ ἀπὸ τοὺς χωρὶς Χριστό. Οἱ τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἄνθρωποι τοῦ σταυροῦ. Ἡ ζωὴ τους ὅλη διαγράφει τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, καθὼς καθημερινά τό γήινο θέλημά τους διασταυρώνεται μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ κι ἡ ψυχή τους, ὅσο κι ἂν πονᾶ καὶ ματώνει, σκύβει ὑποτακτικὰ γιὰ νὰ πεῖ «γενηθήτω τὸ θέλημά σου».

Σ' αὐτὴ τὴν ὑποταγὴ βρίσκουν τὴν εἰρήνη καὶ τὴν πληρότητα, καθὼς ἔχουν «κοινωνίαν τῶν παθημάτων» (Φι3,10) τοῦ Χριστοῦ, βιώνουν τὴν μακαριότητα, διότι διὰ τῶν παθημάτων «μεταλαμβάνουν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ» (Ἑβ12,10).

Κρύβει τὸ πιὸ γλυκὸ μυστικό τῆς χριστιανικῆς ζωῆς ὁ σταυρός. Εἶναι αὐτὸς τὸ μηχάνημα ποὺ μᾶς χάρισε ὁ Θεός, γιὰ νὰ μετασχηματίζει τὸν πόνο μας σὲ χαρά, τὴν πικρία σὲ γλυκύτητα, τὸ μίσος σὲ ἀγάπη, τὴν ἐκδικητικότητα σὲ συγχώρηση, τὴν ἀγανάκτηση σὲ ἀνοχή, τὴν ἀπελπισία σὲ ἐλπίδα, τὸ σκοτάδι σὲ φῶς, τὴν κόλαση σὲ παράδεισο. Ἔτσι, στὰ δυό του χέρια, ποὺ σὰν φτεροῦγες ἁπλωμένες ἀγκαλιάζουν τὴν οἰκουμένη, βρίσκουν ἀνάπαυση καὶ τὰ πιὸ πικρὰ δάκρυα, κουρνιάζουν καὶ οἱ σκληρότεροι πόνοι. Πάνω στὸ σῶμα του, ποὺ ἑνώνει τὸν οὐρανὸ μὲ τὴ γῆ, ἀντιφεγγίζει τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως καὶ διαλύει τὸν σκοτεινὸ φόβο τοῦ θανάτου. Στὴν καρδιὰ του ἀναβλύζει πηγὴ ζωῆς καὶ νάμα ζείδωρο, τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἀναγεννᾶ καὶ μεταμορφώνει.

Ἂς θεωρεῖ ἀδυναμία τὴν ἀγάπη, καὶ ἀνοησία τὴ θυσία ὁ μακράν τοῦ Χριστοῦ κόσμος. Ἂς ἀποφαίνεται πικρόχολα ὅτι «δὲν μπορεῖς νὰ ζήσεις μὲ τὸ σταυρὸ στὸ χέρι». Σεμνὰ καὶ δυναμικὰ ἡ Ἐκκλησία ἀντιπαραθέτει τὰ ἀνὰ τοὺς αἰῶνες πιστὰ παιδιά της, ποὺ μὲ τὸ σταυρὸ στὸ χέρι καὶ στὴν καρδιά, λυτρωμένα καὶ ζωογονούμενα μὲ τοῦ Χριστοῦ τὸ αἷμα, φωτισμένα καὶ καθοδηγούμενα ἀπὸ τὰ μαθήματα τοῦ Εὐαγγελίου, ἀναδείχθηκαν οἱ νικηταὶ τῆς ζωῆς.

Σ' αὐτὰ τὰ παιδιά της, ἀλλὰ καὶ στὸν κόσμο ὅλο, κάθε Σεπτέμβριο - πρῶτο μήνα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ

ἔτους- προβάλλει ἡ Ἐκκλησία τὸν τίμιο σταυρό. Εἶναι ὑπόμνηση ὅτι διὰ τοῦ σταυροῦ προσφέρεται ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν, ποὺ ἐξαφανίζει ἀπὸ τὴν καρδιὰ τὴν πικρία τῆς ἁμαρτίας. Εἶναι ἐνίσχυση, γιὰ νὰ μένουμε ἄγρυπνοι καὶ ἀνυποχώρητοι στὰ θελήματα τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι διαβεβαίωση ὅτι «τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν». Ποιὸς πόνος καὶ ποιὰ ἀσθένεια, ποιὰ θλίψη καὶ ποιὰ δοκιμασία μπορεῖ νὰ καταβάλει τὸν πιστό, ποὺ γνωρίζει ὅτι ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι ἄγνωστα στὸν Θεό, τὸν ὁποῖον ἀγαπᾶ καὶ γιὰ τοῦ ὁποίου τὴν ἀγάπη εἶναι βέβαιος; Ἀλλὰ καὶ ποιὰ ἀνθρώπινη κακία, ἐπιβουλὴ ἢ συκοφαντία μπορεῖ νὰ τὸν ξεγελάσει, γιὰ νὰ ἀνταποδώσει τὸ κακό;

Τὰ μεταβάλλει ὅλα ὁ μετασχηματιστὴς τοῦ σταυροῦ καὶ τὰ καθιστᾶ ἀφορμὲς πνευματικῶν πτήσεων καὶ ἀγαπητικῶν περιπτύξεων πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένο Κύριο, ὁ ὁποῖος «λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει» (Α΄ Πε 2,23). Καὶ γίνεται ὁ σταυρὸς τὸ ἅγιο σκαλί, ὅπου ὑψώνονται οἱ πιστοί, γιὰ νὰ πάρουν καὶ νὰ δώσουν τὸ φίλημα τοῦ οὐρανοῦ, γιὰ νὰ ἀναπαυθοῦν καὶ νὰ ἀνανεωθοῦν στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ οὐρανίου Πατέρα.

† Στέργιος Ν. Σάκκος

Ρθινόπωρο...

Ρυθμισμένες κατάλληλα ἀπὸ τὸ πανάγαθο χέρι τοῦ Θεοῦ οἱ τέσσερις ἐποχὲς τοῦ ἔτους σκορποῦν ἄφθονες στὴ γῆ τὶς εὐλογίες καὶ τὰ δῶρα τοῦ Δημιουργοῦ. Σοφὰ χαρακτηρίσθηκαν «βιβλίο τοῦ Θεοῦ εἰκονογραφημένο», ὅπου ὁ πιστὸς μπορεῖ νὰ διαβάσει τὴν ἀγάπη τοῦ οὐράνιου Πατέρα γιὰ τὸν ἄνθρωπο.

Προβάλλει μὲ τὴ δική της χάρη ἡ κάθε ἐποχὴ ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ δικό της μυστικὸ νόημα. Τί κρίμα πού, ἀπορροφημένοι ἀπὸ τὰ καθημερινά, στεροῦμε ἀπὸ τὸν ἑαυτό μας τὴν «πολυτέλεια» νὰ φιλοσοφεῖ πάνω στὰ γεγονότα καὶ ξεχνοῦμε πὼς κάθε ἐποχὴ ἐκπέμπει τὸ δικό της μήνυμα γιὰ τὴν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ πιστοῦ! Ἔχουμε, ἐντούτοις, σὲ κάθε ἐποχὴ πολλὲς εὐκαιρίες νὰ ἀναγόμαστε ἀπὸ τὰ ὑλικὰ στὰ πνευματικά, ἀπὸ τὰ γήινα στὰ ἐπουράνια.

Τὸ φθινόπωρο, ἡ ἐποχὴ στὴν ὁποία μᾶς εἰσάγει ὁ Σεπτέμβριος, ὡριμάζει τοὺς τελευταίους καρπούς, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἀρχαία ὀνομασία «μετόπωρον», μετὰ τὴν ὀπώραν. Ἡ θερμοκρασία ἀρχίζει νὰ μειώνεται τώρα καὶ ἡ φρυγμένη γῆ δέχεται τὴν εὐεργετικὴ δροσιά. Τὰ φύλλα, ἀφοῦ ἐκπλήρωσαν τὸν προορισμὸ τους τροφοδοτώντας καὶ προστατεύοντας τοὺς καρπούς, πέφτουν στὸ χῶμα, γιὰ νὰ τὸ ζωογονήσουν μὲ τὸν δικό τους θάνατο καὶ νὰ τὸ πλουτίσουν σὲ οὐσίες θρεπτικὲς γιὰ τὰ φυτὰ ποὺ ἐκεῖ θὰ φυτευθοῦν. Οἱ ἀπαραίτητες, ὁπωσδήποτε, διακοπὲς ἔφθασαν στὸ τέλος τους κι ὅλοι ἐπιστρέφουν στὶς ἐργασίες τους. Τὴν ἀνάπαυση διαδέχεται ἡ δραστηριοποίηση, ποὺ θέτει σ' ἐνέργεια τὶς σωματικὲς καὶ τὶς πνευματικὲς δυνάμεις. Κι ἔχουμε τόσα νὰ προγραμματίσουμε καὶ νὰ ἐπιχειρήσουμε! Μακάρι μέσα στὰ πολλὰ νὰ μὴ λησμονήσουμε τὸ πρῶτο καὶ μεγάλο: τὸ χρέος μας γιὰ τὴ μετάνοια καὶ τὴν ἀνανέωση τοῦ ἑαυτοῦ μας, τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας μας.

Ἡ φυσικὴ ἀναψυχή, ποὺ προξενεῖ ἡ δροσιὰ τοῦ φθινοπώρου μετὰ τὴν κάψα τοῦ καλοκαιριοῦ, ἀνάγει τὸ νοῦ στὴ δροσιὰ τῆς χάριτος, ποὺ ἀναψύχει τὴν ψυχή, καὶ οἱ γλυκόχυμοι καρποὶ σωρευμένοι στὶς ἀποθῆκες ἀνακαλοῦν στὴ σκέψη τὴν πνευματικὴ καρποφορία, τοὺς καρποὺς τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ποὺ φέρνουν τὴν πληρότητα καὶ νοηματίζουν τὴ ζωὴ τοῦ πιστοῦ.

Καὶ εἶναι ἀκριβῶς αὐτοὶ οἱ καρποὶ ἡ μεγαλύτερη χρεία γιὰ ὅλους μας, φτωχοὺς καὶ πλούσιους, μικροὺς καὶ μεγάλους. Μετὰ τὸ φθινόπωρο θ' ἀκολουθήσει ὁ χειμώνας. Ὄχι μόνο στὴ φυσικὴ ἀλλὰ στὴν πνευματικὴ ζωὴ πρέπει νὰ περιμένουμε δυσκολίες καὶ προβλήματα. Ἡ ἁγία Γραφὴ μιλᾶ γιὰ «ἐσχάτους» καὶ «χαλεποὺς» καιρούς, γιὰ «ἡμέρες πονηρές». «Σπούδασον, πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν», συμβουλεύει ὁ ἀπόστολος Παῦλος τὸν μαθητὴ του Τιμόθεο. Καὶ ἐννοεῖ ἀσφαλῶς τὸν φυσικὸ χειμώνα ὁ ἀπόστολος. Τίποτε ὅμως δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ μεταφέρουμε τὸ παράγγελμά του στὴν πνευματική μας ζωή, γιὰ ν'ἀντλήσουμε ἀπ' αὐτὸ τὸ μεγάλο δίδαγμα:

Πρὶν μᾶς προλάβει ὁ χειμώνας τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν θλίψεων καὶ γιὰ νὰ μὴ μᾶς καταβάλουν οἱ δοκιμασίες καὶ τὰ προβλήματα, νὰ ἀξιοποιήσουμε, ἀδελφέ μου, αὐτὸ τὸ φθινόπωρο τὴν κάθε πνευματικὴ εὐκαιρία ποὺ ὁ Θεὸς μᾶς στέλνει. Εἶναι τὰ δῶρα τῆς ἀγάπης του, τὰ ἀποθέματα μὲ τὰ ὁποῖα θ' ἀντιμετωπίζουμε τοὺς χειμῶνες τῆς ζωῆς μας.

Ἀγγελιοφόρος
Ἀπὸ τὸ περιοδικὸ
Ἀπολύτρωσις τ. 669

Λόγοι περὶ Σταυροῦ

- Γέροντα, γιατί ὁ διάβολος φοβᾶται τόσο πολὺ τὸν Σταυρό;

- Γιατί, ὅταν ὁ Χριστὸς δέχθηκε τοὺς ἐμπτυσμούς, τὰ ραπίσματα καὶ τὰ χτυπήματα, τότε συντρίφθηκε τὸ βασίλειο καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ διαβόλου… Μετὰ τὴν Σταύρωση τοῦ Χριστοῦ, εἶναι πιὰ ὅπως τὸ φίδι ποὺ τοῦ ἔχει ἀφαιρεθεῖ τὸ δηλητήριο ἢ ὅπως τὸ σκυλὶ ποὺ τοῦ ἔχουν ἀφαιρεθεῖ τὰ δόντια. Ἀφαιρέθηκε τὸ φαρμάκι ἀπὸ τὸν διάβολο, ἀφαιρέθηκαν τὰ δόντια ἀπὸ τὰ σκυλιά, τοὺς δαίμονες, καὶ εἶναι τώρα ἀφοπλισμένοι καὶ ἐμεῖς μὲ τὸν Σταυρὸ ὁπλισμένοι.

Τίποτε, τίποτε δὲν μποροῦν νὰ κάνουν οἱ δαίμονες στὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ, ὅταν δὲν τοὺς δώσουμε ἐμεῖς δικαιώματα. Μόνο φασαρία κάνουν, δὲν ἔχουν ἐξουσία.

Μιὰ φορά, ὅταν ἤμουν στὸ Κελλὶ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, πέρασα μιὰ πολὺ ὄμορφη ἀγρυπνία!

Εἶχαν μαζευθεῖ τὴν νύχτα πολλοὶ δαίμονες ἐπάνω στὸ ταβάνι. Στὴν ἀρχὴ χτυποῦσαν μὲ βαριὲς δυνατὰ καὶ μετὰ θορυβοῦσαν, σὰν νὰ κυλοῦσαν κούτσουρα μεγάλα, κορμοὺς δένδρων.

Σταύρωνα τὸ ταβάνι καὶ ἔψαλα "Τὸν Σταυρόν σου προσκυνοῦμεν, Δέσποτα…". Τελείωνα, ἄρχιζαν τὰ κούτσουρα πάλι. "Τώρα, εἶπα, θὰ κάνουμε δυὸ χορούς! Ἕναν ἐσεῖς μὲ τὰ κούτσουρα ἀπὸ πάνω καὶ ἕναν ἐγὼ ἀπὸ κάτω!". Ἄρχιζα ἐγώ, σταματοῦσαν αὐτοί.

Μιὰ φορὰ ἔψαλα "Τὸν Σταυρόν σου προσκυνοῦμεν…", τὴν ἄλλη "Κύριε, ὅπλον κατὰ τοῦ διαβόλου τὸν Σταυρόν σου ἡμῖν δέδωκας…". Πέρασα τὴν πιὸ εὐχάριστη νύχτα μὲ ψαλμωδία καί, ὅταν λίγο σταματοῦσα, συνέχιζαν αὐτοὶ μὲ τὴν ψυχαγωγία!

Τὴν κάθε φορά ὅλο καὶ διαφορετικὸ ἔργο θὰ παρουσιάσουν!…

- Ὅταν ψάλατε τὴν πρώτη φορά, δὲν ἔφυγαν;

- Ὄχι. Μόλις τελείωνα ἐγώ, ἄρχιζαν ἐκεῖνοι. Ναί, ἔπρεπε νὰ βγάλουμε ἀγρυπνία καὶ οἱ δυὸ χοροί! Ἦταν μιὰ ὄμορφη ἀγρυπνία! Ἔψελνα μὲ καημό! Πέρασα καλὲς μέρες!…

Οἱ σταυροὶ τῶν δοκιμασιῶν

-Γέροντα, τὸ σταυρουδάκι πού μοῦ δώσατε τὸ φορῶ συνέχεια καὶ μὲ βοηθάει στὶς δυσκολίες.

Νά, τέτοια σταυρουδάκια εἶναι οἱ δικοί μας σταυροί, σὰν αὐτὰ ποὺ κρεμοῦμε στὸν λαιμό μας καὶ μᾶς προστατεύουν στὴν ζωή μας. Τί νομίζεις, ἔχουμε μεγάλο σταυρὸ ἐμεῖς; Μόνον ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ μας ἦταν πολὺ βαρύς, γιατί ὁ Χριστὸς ἀπὸ ἀγάπη πρὸς ἐμᾶς τοὺς ἀνθρώπους δὲν θέλησε νὰ χρησιμοποιήσει γιὰ τὸν ἑαυτό Του τὴν θεϊκή Του δύναμη. Καὶ στὴν συνέχεια σηκώνει τὸ βάρος τῶν σταυρῶν ὅλου τοῦ κόσμου καὶ μᾶς ἐλαφρώνει ἀπὸ τοὺς πόνους τῶν δοκιμασιῶν μὲ τὴν θεία Του βοήθεια καὶ μὲ τὴν γλυκειά Του παρηγοριά.

Ὁ Καλὸς Θεὸς οἰκονομάει γιὰ τὸν κάθε ἄνθρωπο ἕναν σταυρὸ ἀνάλογο μὲ τὴν ἀντοχή του, ὄχι γιὰ νὰ βασανιστεῖ, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀνεβεῖ ἀπὸ τὸν σταυρὸ στὸν Οὐρανὸ – γιατί στὴν οὐσία ὁ σταυρὸς εἶναι σκάλα πρὸς τὸν Οὐρανό. Ἂν καταλάβουμε τί θησαυρὸ ἀποταμιεύουμε ἀπὸ τὸν πόνο τῶν δοκιμασιῶν, δὲν θὰ γογγύζουμε, ἀλλὰ θὰ δοξολογοῦμε τὸν Θεὸ σηκώνοντας τὸ σταυρουδάκι ποὺ μᾶς χάρισε, ὁπότε καὶ σὲ τούτη τὴν ζωὴ θὰ χαιρόμαστε, καὶ στὴν ἄλλη θὰ ἔχουμε νὰ λάβουμε καὶ σύνταξη καὶ «ἐφάπαξ». Ὁ Θεὸς μᾶς ἔχει ἐξασφαλισμένα κτήματα ἐκεῖ στὸν Οὐρανό. Ὅταν ὅμως ζητοῦμε νὰ μᾶς ἀπαλλάξει ἀπὸ μιὰ δοκιμασία, δίνει αὐτὰ τὰ κτήματα σὲ ἄλλους καὶ τὰ χάνουμε. Ἐνῶ, ἂν κάνουμε ὑπομονή, θὰ μᾶς δώσει καὶ τόκο.

Εἶναι μακάριος αὐτὸς ποὺ βασανίζεται ἐδῶ, γιατί, ὅσο πιὸ πολὺ παιδεύεται σ' αὐτὴν τὴν ζωή, τόσο περισσότερο βοηθιέται γιὰ τὴν ἄλλη, ἐπειδὴ ἐξοφλᾶ ἁμαρτίες. Οἱ σταυροὶ τῶν δοκιμασιῶν εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ τὰ «τάλαντα», ἀπὸ τὰ χαρίσματα, ποὺ μᾶς δίνει ὁ Θεός. Εἶναι μακάριος ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ὄχι ἕναν σταυρὸ ἀλλὰ πέντε. Μιὰ ταλαιπωρία ἢ ἕνας θάνατος μαρτυρικὸς εἶναι καὶ καθαρὸς μισθός. Γι' αὐτὸ σε κάθε δοκιμασία νὰ λέμε: «Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου, γιατί αὐτὸ χρειαζόταν γιὰ τὴν σωτηρία μου».

Ἅγιος Παΐσιος,
"Λόγοι περὶ Σταυροῦ"

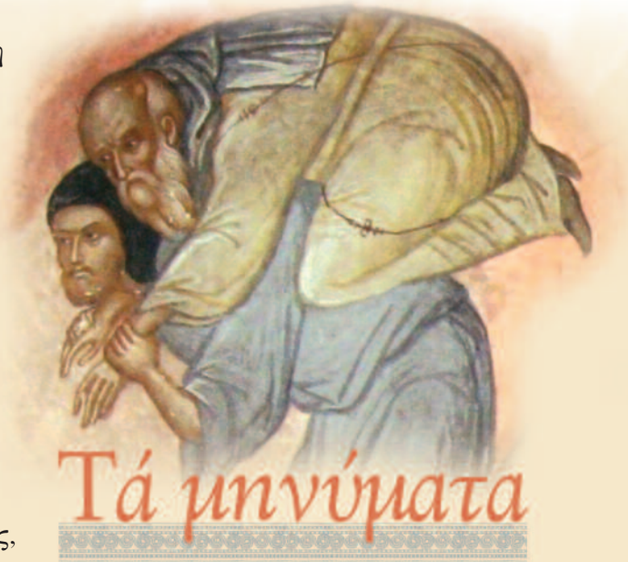

Τά μηνύματα

π. Ἀνδρέα Ἀγαθοκλέους

Ζοῦμε στὴν ἐποχὴ τῆς πληροφορικῆς, μὲ τὶς πολλὲς γνώσεις νὰ μπαίνουν στὴ ζωή μας ὡς λύσεις προβλημάτων, ὡς εἰδήσεις, ὡς μαθήματα συμπεριφορᾶς. Γνώσεις ἀληθινές, ἀληθοφανεῖς, διαστρεβλωμένες, ψεύτικες. Πληροφορίες, ἐπικοινωνίες, ἀνοίγματα.

Κι ὅμως, τόση μοναξιά... Ὁ ἄλλος δὲν εἶναι δίπλα σου, δὲ σ' ἀγγίζει, δὲν ἀκούει τὰ κτυπήματα τῆς καρδιᾶς σου. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνο ἡ ἀπόσταση ποὺ τὸν ξεμακραίνει. Εἶναι κι ἡ διάθεση. Αἰσθάνεσαι πὼς δὲ θέλει νὰ μοιραστεῖ μαζί σου τὴν ἐπιτυχία, τὸν πόνο, τὴ δυσκολία, τὴν ἀγωνία σου. Πῶς τότε θ' ἀνοίξεις τὴν καρδιά σου; Πῶς θὰ τὴν ἐκθέσεις στὸ... διαδίκτυο; Γι' αὐτὸ σιωπᾶς ἢ ... ψεύδεσαι: «Ὅλα καλά! Εἶμαι καλά!».

Τὰ πιὸ πάνω προκαλοῦν ἀπογοήτευση. Ὑπερβάλλω ἄραγε; Δὲ μεταφέρω σωστὰ τὴ γύρω μας ἀτμόσφαιρα; Μακάρι νὰ κάνω λάθος καὶ νὰ μὴν κρίνω σωστά! Βέβαια, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἰσχυριστεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχουν κι οἱ περιπτώσεις τοῦ πραγματικοῦ ἐνδιαφέροντος, τῆς ἀληθινῆς κοινωνίας. Ἀσφαλῶς μποροῦμε νὰ συναντήσουμε καὶ σήμερα γνήσιους φίλους, ἀνθρώπους ποὺ ὄντως σὺν-χαίρουν καὶ σὺν-λυποῦνται. Ἡ πλειοψηφία ὅμως;

Τί κι ἂν ἑκατομμύρια SMS στέλλονται καθημερινὰ παγκόσμια; Τί κι ἂν τὰ Facebooks ἔγιναν ἡ ἡμερήσια καὶ νυκτερινή μας ἐφημερίδα; Τί κι ἂν τὰ ποικίλα μέσα ἐπικοινωνίας, μαζικῆς ἢ ἀτομικῆς, κατάκλυσαν τὴ γῆ μας; Αὐτὸ ποὺ ζητᾶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα τοῦ κάθε ἀνθρώπου εἶναι τὸ μοίρασμα τῆς ζωῆς. Τότε βρίσκει τὴ φύση του, πορεύεται μὲ ἠρεμία καὶ σιγουριά, βαδίζει εὐχαριστιακά.

Δὲν ἔχω κάτι νὰ προτείνω, συγχωρέστε με. Ἁπλὰ διατυπώνω τοὺς προβληματισμούς μου πού, ὅμως, δὲν ἀφοροῦν ὅλους, ἀλλὰ αὐτοὺς ποὺ ἡ μοναξιὰ τοὺς συντρίβει. Οὔτε θέλω νὰ πῶ «ὑπάρχει ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία Του ποὺ ἀναπληρώνει ὅλες τὶς ἐλλείψεις, ποὺ λύνει ὅλα τά προβλήματα». Πράγματι, ἔτσι εἶναι, ἂν ὄντως λειτουργεῖ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὡς οἰκογένεια τοῦ οὐράνιου Πατέρα. Γιατί τότε ἡ Ἐκκλησία, ποὺ συγκεκριμενοποιεῖται σὲ κοινότητα προσώπων, θὰ εἶναι γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ὁ χῶρος κι ὁ τρόπος ποὺ θὰ ὑπάρχει τὸ πρόσωπο μὲ τ' ὄνομά του καὶ ὄχι ἕνα ἄτομο-νούμερο. Θὰ 'ναι ἡ δυνατότητα ν' ἀναδείξει τὰ χαρίσματά του, προσφέροντας τὸν ἑαυτό του, τὶς δυνάμεις καὶ τὸ χρόνο του γιὰ χάρη τῶν ἄλλων. Θὰ εἶναι, ἀκόμα, ἡ εὐκαιρία νὰ μοιραστεῖ τὴ ζωή του μὲ τοὺς ἄλλους ποὺ ἔχουν τὴν ἴδια ἀνάγκη. Τότε, τὰ ὅποια μηνύματα θὰ στέλλει δὲν θὰ προσπαθοῦν νὰ ἀντικαθιστοῦν, ἀναπόφευκτα μὲ ἀποτυχία, τὴν κοινωνία τῶν προσώπων, ἀλλὰ θὰ συμπληρώνουν αὐτὸ ποὺ πραγματοποιήθηκε στὴ σωματικὴ παρουσία, τὴν «ἑνότητα τῆς πίστεως ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» (Ἐφ.4,3), δηλαδὴ τὴν ἑνότητα στὴν κοινὴ πίστη, μὲ μία καρδιά, μὲ τὸν ἀκατάλυτο σύνδεσμο τῆς ἀγάπης ποὺ φέρνει τὴν μεταξύ μας καὶ μέσα μας εἰρήνη.

Ἂν σήμερα οἱ νέοι λένε «πιστεύω στὸ Θεὸ ἀλλὰ ὄχι στὴν Ἐκκλησία», εἶναι γιατί φαίνεται πὼς ἡ Ἐκκλησία δὲ λειτουργεῖ σωστά, δὲν ἐμφανίζεται στὸν κόσμο αὐτὸ ποὺ ἀληθινὰ εἶναι: Ἐν Χριστῷ κοινωνία τῶν προσώπων. Ὅλα τ' ἄλλα δὲν εἶναι ἡ οὐσία της ἀλλὰ τὸ κάλυμμά της. Ἀλλοίμονο, βέβαια, ἂν τὸ κάλυμμα καλύψει τὴν οὐσία σὲ τέτοιο σημεῖο ποὺ νὰ τὴν ἐξαφανίσει στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων. Ἄδικα, τότε, οἱ ἄνθρωποι νιώθουν μόνοι;

Κι ὅμως, τὴν ἀλλαγὴ δὲν τὴν κάνουν τὰ πλήθη οὔτε οἱ νόμοι, ἀλλὰ οἱ καρδιὲς ποὺ ἀναζητοῦν καὶ τολμοῦν νὰ μεταβοῦν ἀπὸ τὸ σκοτάδι στὸ Φῶς κι ἀπὸ τὸ θάνατο στὴ Ζωή.

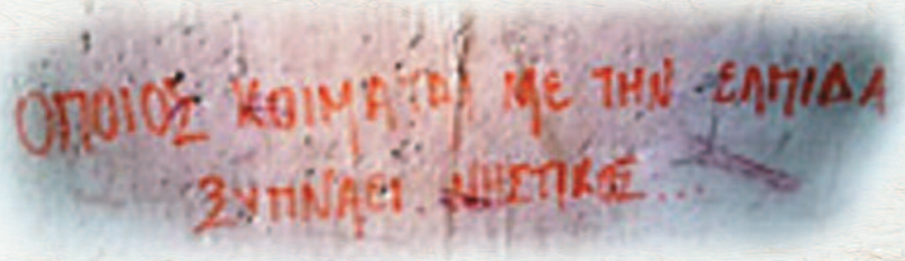

Ζητιανεύοντας λίγη ἐλπίδα

Ἔριξα μιά βιαστική ματιά στό ρολόι. «Ἕνα ἀδυσώπητο κυνήγι μέ τόν χρόνο ἡ ζωή μας», σκέφτηκα καί ἄνοιξα τό βῆμα μπαίνοντας βιαστικά στό ἀμφιθέατρο τοῦ πρώτου ἔτους. Χαμογέλασα στό θέαμα: γεμάτα ἕδρανα. Σπάνιο τό φαινόμενο, ἀλλά... εἴπαμε: πρῶτο ἔτος!

Ἔκανα νά προχωρήσω πρός τήν ἕδρα, ἀλλά ἕνα μήνυμα γραμμένο στόν τοῖχο τράβηξε τήν προσοχή μου: «Ὅποιος κοιμᾶται μέ τήν ἐλπίδα, ξυπνάει νηστικός». Δίπλα, σχεδιασμένη ἄτσαλα, μία μορφή ἀπό αὐτές τίς ἀφαιρετικές, τίς δηλωτικές τοῦ ἀρνητικοῦ συναισθήματος, μόνο γραμμές δίχως χρῶμα. Ἄρχισα νά ψάχνω μέ τό βλέμμα μήπως ἀνακαλύψω τόν νεαρό συντάκτη τοῦ μηνύματος. Μάταιος κόπος· μποροῦσε νά εἶναι ὁ καθένας.

Ἡ ὥρα περνοῦσε καί ἡ σκέψη μου ἀκροβατοῦσε ἀνάμεσα στό μάθημα καί στό σύνθημα τοῦ τοίχου. Ἀλήθεια, τί δήλωνε; Μία ἄλλη προσέγγιση τοῦ «σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει»; Ἤ μήπως ἀπογοήτευση; Ζωή χωρίς ἐλπίδα; Συνηγοροῦσε σέ αὐτό ἡ ἐκφραστική σχεδίαση.

Τόσα χρόνια ἄνθρωποι μέ λόγια καί ἔργα καταλύουν τίς ζωές καί τά ὄνειρα τῶν συνανθρώπων τους, τάζοντας πολλά καί ὑποσχόμενοι περισσότερα. Τόσα χρόνια γονεῖς, ἐκπαιδευτικοί, ἁπλοί πολίτες, ἄνθρωποι μέ λόγο καί πνεῦμα, μέ δύναμη καί ἐξουσία, ἀλλά καί καθημερινοί ἄνθρωποι τοῦ μόχθου καί τῆς διπλανῆς πόρτας, μέ τήν ἀπραξία μας καί τίς ἐπιλογές μας ὁρίζουμε τή βιωσιμότητα τῆς ἐλπίδας καί διαμορφώνουμε τήν κοινωνικο-πνευματική ζωή αὐτοῦ τοῦ τόπου. Μᾶλλον κάπου κάτι χάσαμε καί χαθήκαμε κι ἐμεῖς. Πάψαμε νά δίνουμε ἐλπίδα στούς νέους. Μήπως, ὅμως, ζοῦμε κι ἐμεῖς χωρίς ἐλπίδα;

Ζοῦμε (;) μέ τήν ἀσυνείδητη προσμονή μιᾶς στάλας ἐλπίδας. Βουλιάξαμε στά ποικίλα ἀδιέξοδά μας καί ἀδρανοποιήσαμε τήν ψυχοπνευματική μας ὑπόσταση. Ἀποστασιοποιηθήκαμε κλεισμένοι στό ἐγώ μας, ζητιανεύοντας ἀπελπισμένα... λίγη ἐλπίδα. Ποσοτικοποιήσαμε τήν ἔννοια καί χάσαμε τήν οὐσία, περιμένοντας κάποιον νά μοιράσει... λίγη ἐλπίδα...Θά ἤθελα νά μποροῦσα νά γράψω, ὄχι στόν τοῖχο ἀλλά στίς καρδιές: «Ὅποιος ἀγωνίζεται μέ ἐλπίδα, μένει ζωντανός». Εἶναι ἡ ἐλπίδα - αὐτή πού χάσαμε- πού θέλει τόλμη καί προσωπικό ἀγώνα. Εἶναι αὐτή πού ἐδῶ κι αἰῶνες ἀστείρευτα ἀναβλύζει ἀπό τόν σταυρό τοῦ Χριστοῦ: ἡ βεβαιωμένη ἐλπίδα τῆς Ἀνάστασης πού μαρτυρᾶ τήν ἀνάσταση τῆς Ἐλπίδας, ὁδηγώντας ἀπό τόν κενό τάφο στόν καινό ἄνθρωπο.

Αὐτή ἡ Ἐλπίδα μᾶς κρατᾶ ὄρθιους καί ζωντανούς! Δῶρο ἀπό Αὐτόν πού εἶναι ἡ Ζωντανή Ἐλπίδα!

Κ. Ἄτρας

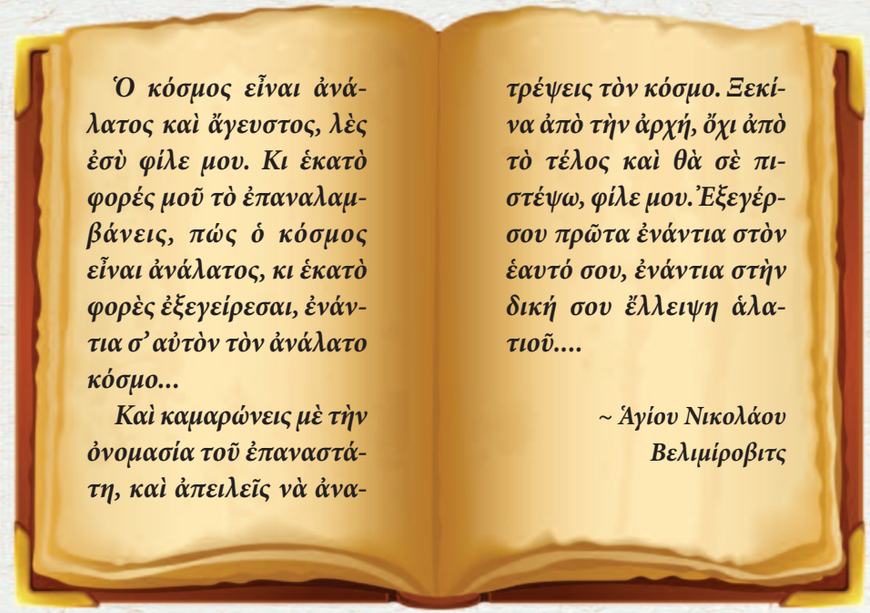

Ὁ κόσμος εἶναι ἀνάλατος καὶ ἄγευστος, λὲς ἐσὺ φίλε μου. Κι ἑκατὸ φορές μοῦ τὸ ἐπαναλαμβάνεις, πὼς ὁ κόσμος εἶναι ἀνάλατος, κι ἑκατὸ φορὲς ἐξεγείρεσαι, ἐνάντια σ' αὐτὸν τὸν ἀνάλατο κόσμο...

Καὶ καμαρώνεις μὲ τὴν ὀνομασία τοῦ ἐπαναστάτη, καὶ ἀπειλεῖς νὰ ἀναστρέψεις τὸν κόσμο. Ξεκίνα ἀπὸ τὴν ἀρχή, ὄχι ἀπὸ τὸ τέλος καὶ θὰ σὲ πιστέψω, φίλε μου. Ἐξεγέρσου πρῶτα ἐνάντια στὸν ἑαυτό σου, ἐνάντια στὴν δική σου ἔλλειψη ἁλατιοῦ....

~ Ἁγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς

Τό σιωπηλό κήρυγμα τῆς Μάνας

Ἀρχιμ. Παύλου Παπαδόπουλου

Σηκωνόταν κάθε πρωὶ καὶ πρὶν κάνει ὁτιδήποτε ἄλλο κατευθυνόταν πρὸς τὸ προσκυνητάρι. Ἔκανε τὸν σταυρό της, ἀργά, εὐλαβικά. Ἔπιανε μὲ τὸ δεξί της χέρι τὸ μικρὸ ποτηράκι ποὺ χρησιμοποιοῦσε γιὰ καντῆλι, τὸ ἔφερνε στὸ ἀριστερό της χέρι καὶ ξανάκανε τὸ σταυρό της.

Τὸ ἄφηνε ἁπαλὰ πάνω στὸ τραπέζι ποὺ βρισκόταν ἐκεῖ δίπλα, ἄνοιγε μιὰ μικρὴ μπιζουτιέρα ποὺ μέσα ἀντὶ γιὰ χρυσαφικὰ εἶχε θυμίαμα, καρβουνάκια, φυτιλάκια. Πρόσθετε λίγο λάδι, ἄλλαζε τὸ φυτιλάκι, τὸ ἄναβε ψέλνοντας τὸ «Ἄξιον ἐστίν», τὸ τοποθετοῦσε καὶ πάλι στὸ κέντρο τοῦ προσκυνηταριοῦ.

Τὸ παλιὸ φυτιλάκι μὲ τὴν χαρτοπετσέτα δὲν τὰ πετοῦσε στὰ σκουπίδια, εἶχε μιὰ εἰδικὴ σακούλα, ὅταν γέμιζε τὴν ἔπαιρνε καὶ τὴν ἔκαιγε σὲ μιὰ ἄκρη τῆς αὐλῆς τοῦ σπιτιοῦ της.

Κάθε μέρα ὁ γιὸς της τὴν πετύχαινε σὲ κάποιο σημεῖο ἀλλαγῆς τοῦ φυτιλιοῦ. Αὐτὸς πήγαινε πάντα βιαστικὰ στὸ μπάνιο, νὰ πλυθεῖ, νὰ ντυθεῖ νὰ πάει στὴν δουλειά.

Ὁ πατέρας του τοὺς εἶχε ἀφήσει ἐδῶ καὶ χρόνια, μᾶλλον καλύτερα ποὺ ἔφυγε μιᾶς καὶ ἡ καημένη του ἡ μάνα τράβηξε πολλὰ ἀπὸ τὰ μεθύσια καὶ τὶς ἀσωτίες του.

Τὴν παρατηροῦσε κάθε μέρα, κάθε πρωὶ νὰ ψέλνει, νὰ θυμιάζει τὸ σπίτι, νὰ τὸν ἀποχαιρετᾶ μὲ τὸ θυμιατὸ στὸ χέρι, νὰ τὸν σταυρώνει καθὼς αὐτὸς ἀπομακρυνόταν. Καὶ πάλι τὴν ἔβλεπε νὰ ἀνοίγει ἁπαλὰ τὶς κουρτίνες τοῦ παραθύρου καὶ νὰ τὸν παρατηρεῖ καθὼς ἔμπαινε στὸ ἀμάξι. Μετὰ καὶ αὐτὴ ντυνόταν καὶ πήγαινε στὸ ναὸ νὰ ἀκούσει τὴν ἰσχνὴ φωνὴ τοῦ ἱερέα νὰ ψέλνει τὸν ὄρθο τῆς ἡμέρας. Μέσα στὸ ναὸ καθόταν ὄρθια κάτω ἀπὸ τὴν ἁγιογραφία τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης.

Ἐκεῖ στὸ στασίδι ἀκουμποῦσε λίγο, ἔκλεινε τὰ μάτια της καὶ ἔλεγε τὴν εὐχή. Μόλις τελείωνε ὁ ὄρθρος περίμενε τὸν πάτερ νὰ πάρει τὴν εὐχή του. Ἔβαζε μετάνοια, φιλοῦσε τὸ χέρι του καὶ ἔφευγε.

Τὸ ἀπόγευμα καθὼς γυρνοῦσε κουρασμένος ἀπὸ τὴν δουλειὰ τὴν ἔβρισκε εἴτε νὰ κρατᾶ τὸ συναξάρι εἴτε τὸ προσευχητάρι. Τοῦ ἔβαζε νὰ φάει, δὲν τὸν ρωτοῦσε πολλά, μόνο ἂν ἦταν καλά, μόνο ἂν ἤθελε κάτι καὶ μποροῦσε νὰ τὸ κάνει. Καθόταν μαζί του καὶ τὸν ἔβλεπε νὰ τρώει. Τὸν ἔβλεπε καὶ χόρταινε καὶ ἡ ἴδια, χαιρόταν ὅταν ἔτρωγε ὅλο τό φαγητὸ στὸ πιάτο, μὰ χαιρόταν περισσότερο ἐὰν ζητοῦσε κι ἄλλο. Ἂν σήκωνε τὰ μάτια του ἔβλεπε πάντα τό χαμόγελό της. Σιωπηλή, ἤρεμη, παροῦσα. Τελείωνε τὸ φαγητό του. Ἔκανε τὸν σταυρό της. Σηκωνόντουσαν ἀπὸ τὸ τραπέζι. Πήγαινε στὸ σαλόνι, ἄνοιγε τὴν τηλεόραση, ἔβλεπε εἰδήσεις ἢ ἀθλητικά, μπορεῖ νὰ τὸν ἔπαιρνε ὁ ὕπνος ἐκεῖ. Κατὰ τὸ βραδάκι, σηκωνόταν ντυνόταν καὶ καθὼς ἄνοιγε τὴν πόρτα ἔλεγε «μάνα, θὰ βγῶ…». Ἡ φωνὴ της ἀκουγόταν πίσω ἀπὸ τὴν κλειστὴ πόρτα τοῦ δωματίου της, ἔκαμε νὰ τὸν προλάβει μὰ τὶς περισσότερες φορὲς τὸν λόγο της τὸν προλάβαινε ὁ ἦχος τῆς ἐξώπορτας «… νὰ προσέχεις παιδί μου…».

Ἔμενε στὴν κλειστὴ ἐξώπορτα, ὄρθια, μόνη, σιωπηλή. Μετὰ ἀπὸ λίγο γυρνοῦσε στὸ δωμάτιό της. Δίπλα στὸ μονὸ κρεβάτι της εἶχε ἕνα μικρὸ χαλάκι. Σήκωνε ἁπαλὰ τὴν φούστα της, τὰ γόνατά της ἀκουμποῦσαν χάμω. Τὸ βλέμμα της ἔμενε καρφωμένο σὲ μιὰ εἰκόνα τῆς Παναγίας ποὺ εἶχε στὸ κομοδίνο της. Δὲν ἄκουγες τίποτα νὰ βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα της, δὲν ἄκουγες φωνή, μὰ ἂν ἤσουν παρών θὰ ἔβλεπες τὰ μάτια της νὰ γεμίζουν δάκρυα, νὰ χαρακώνουν τὰ μάγουλά της, νὰ κυλᾶνε στὸ λαιμό της καὶ νὰ χάνονται στὴν ἁλυσίδα τοῦ σταυροῦ της. Οἱ ὧρες περνοῦσαν, δύο, τρεῖς καὶ τέσσερις ὧρες. Στὰ γόνατα. Στὸ μικρὸ αὐτὸ χαλάκι, στὴν μικρὴ αὐτὴ κάμαρα.

Ποτὲ της δὲν ἔκανε κήρυγμα στὸ γιό της. Ποτὲ της δὲν τὸν ρωτοῦσε ποὺ πήγαινε, μὲ ποιοὺς ἦταν, τί ἔκανε. Τὴν ἀνησυχία της τὴν ἔκανε προσευχή.

Τὸ κλειδὶ στὴν πόρτα ἀκουγόταν. Ἦταν ὁ γιὸς της. Γύρισε. Ἔκανε τὸν σταυρό της. Ἀκουμποῦσε τὸ μέτωπό της χάμω καὶ ἔμενε ἐκεῖ μέχρι ὁ γιὸς της νὰ μπεῖ στὸ δωμάτιό του. Ἀφοῦ ἔπεφτε γιὰ ὕπνο, ἔκανε αὐτὴ νὰ σηκωθεῖ. Μὰ κάποιες φορὲς ἦταν τόσο δύσκολο. Τόση ὥρα στὰ γόνατα δὲν αἰσθανόταν πλέον τὰ πόδια της. Προσπαθοῦσε στηριζόμενη στὸ κρεβάτι

της. Κάποιες φορὲς ἴσα ἴσα ποὺ κατάφερνε νὰ ἀκουμπήσει τὸ σῶμα της στὸ στρῶμα, κάποιες ἄλλες φορὲς ἔμενε χάμω ἁπλώνοντας τὰ πόδια της περιμένοντας νὰ κυκλοφορήσει καὶ πάλι τὸ αἷμα.

Τὴν ἑπόμενη μέρα, ἡ πόρτα τοῦ δωματίου του ἄνοιγε. Καθὼς πήγαινε στὸ μπάνιο τὴν ἔβλεπε καὶ πάλι νὰ ἀλλάζει τὸ φυτιλάκι. Καὶ αὐτὸ γινόταν χρόνια. Πάντα διακριτική. Εἶχανε μεταξύ τους μιὰ συνδέουσα ἀπόσταση, μία σχέση σεβασμοῦ, κατανόησης, ἀλληλοπεριχώρησης.

Ὁ καιρὸς περνοῦσε. Γνώρισε μιὰ κοπέλα ὄμορφη, καλοσυνάτη, ἁπλή. Τὴν ἀγαποῦσε πολὺ ὁ γιὸς της, καὶ αὐτὴ τὴν ἀγάπησε πολύ. Τὴν ἔφερε καὶ στὸ σπίτι. Τῆς εἴπανε ὅτι ἔχουν σκοπὸ νὰ παντρευτοῦν. Ἡ μάνα του σηκώθηκε ἔκανε τὸ σταυρό της, «νά' ναι εὐλογημένο, παιδιά μου», εἶπε, ἔπεσε στὰ γόνατα, ἔπιασε τὰ χέρια τῆς κοπέλας καὶ τὰ φίλησε. Τὰ φίλησε καὶ τὰ γέμισε δάκρυα, δάκρυα χαρᾶς.

Πέρασαν μερικὲς ἡμέρες. Τὸ πρόγραμμα στὸ σπίτι δὲν ἄλλαξε. Μέχρι ἐκεῖνο τὸ πρωινό.

Ξύπνησε, βγῆκε ἀπὸ τὸ δωμάτιό του μὰ δὲν εἶδε τὴν μάνα του. Κοντοστάθηκε. Ἔμεινε ἀκίνητος μερικὰ δευτερόλεπτα. Τὰ μάτια του γέμισαν δάκρυα. Τὰ χείλη του ψέλλιζαν μιὰ λέξη μὰ τὴν ἐπαναλάμβαναν ἀδύναμα, ψιθυριστά. Μὰ ὅσο πήγαινε ἡ λέξη δυνάμωνε, μέχρι ποὺ ἡ φωνὴ του ἔγινε κραυγή… «μάνα μου», ἔλεγε καὶ ξανάλεγε, ἔτρεξε στὴ μικρή της κάμαρα. Ἄνοιξε τὴν πόρτα. Τὴν εἶδε γονατιστὴ πάνω στὸ μικρὸ χαλάκι. Ἀκίνητη, σιωπηλή, ἤρεμη, χωρὶς πνοή, μὲ μάτια κλειστά, μὲ τὸ κομποσκοίνι στὰ χέρια της. Εἶχε γύρει καὶ ἀκουμποῦσε στὸ πλάι του κρεβατιοῦ. Τὸ μικρὸ πορτατὶφ ἦταν ἀκόμα ἀναμμένο. Μπροστά της ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας.

Γονάτισε δίπλα της. Σταμάτησε νὰ φωνάζει. Σταμάτησε νὰ κινεῖται κι αὐτός. Καὶ οἱ δυὸ πλέον ἦταν γονατιστοί. Μάνα καὶ γιός. Δίπλα δίπλα.

Μετὰ ἀπὸ μερικὰ λεπτὰ γύρισε, τὴν εἶδε, τῆς χάιδεψε τὰ μαλλιά, τὴν πλησίασε καὶ τὴν ἀσπάστηκε στὰ μάτια της, σ'αὐτὰ τὰ μάτια ποὺ ἦταν ἀκόμα ὑγρὰ ἀπὸ τὰ δάκρυα τῆς προσευχῆς της, τῆς νίψης ποὺ βίωνε. Τὰ δικά του μάτια εἶχαν γίνει κόκκινα ἀπὸ τὴν ἁλμύρα τῶν δακρύων του. Ἡ ὄψη του ὅμως ἦταν εἰρηνική, ὅπως τῆς μάνας του.

Σηκώθηκε. Πῆγε πρὸς τὸ προσκυνητάρι. Πῆρε μὲ τὸ δεξί του χέρι τὸ καντηλάκι. Ἄλλαξε τὸ φυτιλάκι. Ἔκανε τὸ σταυρό του.

Μετὰ εἰδοποίησε τοὺς συγγενεῖς…

Τὸ μεγαλύτερο κήρυγμα εἶναι ἡ ζωή μας.

Πλοῦτος, Εὐτυχία ἢ Ἀγάπη;

Μιὰ φορὰ κι ἕναν καιρό, μιὰ γυναίκα φρόντιζε τὸν κῆπο τοῦ σπιτιοῦ της, ὅταν ξαφνικὰ βλέπει τρεῖς γέροντες, φορτωμένους μὲ τὶς ἐμπειρίες τῆς ζωῆς, νὰ τὴν πλησιάζουν στὴν εἴσοδο τοῦ σπιτιοῦ. Παρόλο ποὺ δὲν τοὺς γνώριζε, τοὺς εἶπε: Δὲν σᾶς γνωρίζω, ὅμως πρέπει νὰ πεινᾶτε. Περάστε, ἂν θέλετε, νὰ φᾶτε κάτι.

Αὐτοὶ τὴν ρωτᾶνε: Ὁ ἄντρας σου εἶναι στὸ σπίτι; Ὄχι δὲν εἶναι ἐδῶ, ἀπάντησε ἐκείνη. Τότε δὲν μποροῦμε νὰ ἔρθουμε, τῆς λένε οἱ γέροντες. Ὅταν ἐπέστρεψε ὁ σύζυγος, ἡ γυναίκα τοῦ περίγραψε τὸ περιστατικό. Ἂς ἔρθουν, τώρα ποὺ ἐπέστρεψα!

Ἡ γυναίκα βγαίνει ἔξω νὰ προσκαλέσει ξανὰ τοὺς γέροντες στὸ τραπέζι, μιᾶς καὶ ἦταν ἀκόμη ἐκεῖ. Δὲν μποροῦμε νὰ ἔρθουμε ὅλοι, τῆς λένε οἱ τρεῖς γέροντες.

Ἡ γυναίκα, ἔκπληκτη, τοὺς ρωτᾶ γιατί!

Ὁ πρῶτος, λοιπόν, ἀπὸ τοὺς τρεῖς τῆς ἐξηγεῖ ξεκινώντας νὰ τῆς συστήνεται: Εἶμαι ὁ Πλοῦτος, τῆς λέει. Τῆς συστήνει, μετά, τὸν δεύτερο ποὺ εἶναι ἡ Εὐτυχία. Καί, τέλος, τὸν τρίτο ποὺ εἶναι ἡ Ἀγάπη.

Τώρα, τῆς λένε, πήγαινε στὸν ἄνδρα σου καὶ διαλέξτε ποιὸς ἀπὸ τοὺς τρεῖς μας θὰ ἔρθει νὰ φάει μαζί σας.

Ἡ γυναίκα ἐπιστρέφει στὸ σπίτι καὶ διηγεῖται στὸν ἄντρα της αὐτὰ ποὺ τῆς εἶπαν οἱ γέροντες.

Ὁ ἄνδρας ἐνθουσιάζεται καὶ λέει: Τί τυχεροὶ ποὺ εἴμαστε! Νὰ ἔρθει ὁ Πλοῦτος!

Ἔτσι θὰ ἔχουμε ὅλα ὅσα ἐπιθυμοῦμε! Ἡ σύζυγός του ὅμως δὲν συμφωνοῦσε: Καὶ γιατί νὰ μὴν ἔχουμε τὴ χαρὰ τῆς Εὐτυχίας; Ἡ κόρη τους πού ἄκουγε ἀπὸ μιὰ γωνιά, τότε, τοὺς λέει: Δὲ θὰ 'ταν καλύτερα νὰ καλούσαμε τὴν Ἀγάπη;

Τὸ σπίτι μας θὰ εἶναι πάντα γεμάτο ἀγάπη! Ἂς ἀκούσουμε αὐτὸ ποὺ λέει ἡ κόρη μας, λέει ὁ σύζυγος στὴ γυναίκα του. Πήγαινε ἔξω καὶ πὲς στὴν Ἀγάπη νὰ περάσει στὸ σπιτικό μας.

Ἡ γυναίκα βγαίνει ἔξω καὶ ρωτᾶ: Ποιὸς ἀπὸ ἐσᾶς εἶναι ἡ Ἀγάπη; Ἂς ἔρθει νὰ δειπνήσει μαζί μας.

Ἡ Ἀγάπη τότε ξεκινᾶ νὰ προχωρᾶ πρὸς τὸ σπίτι καὶ οἱ δύο ἄλλοι νὰ τήν ἀκολουθοῦν! Ἔκπληκτη ἡ γυναίκα, ρωτᾶ τὸν Πλοῦτο καὶ τὴν Εὐτυχία: Ἐγὼ κάλεσα μόνο τὴν Ἀγάπη. Γιατί ἔρχεστε κι ἐσεῖς;

Καὶ ἀπαντοῦν κι οἱ τρεῖς γέροντες μαζί: Ἂν εἶχες καλέσει τὸν Πλοῦτο ἢ τὴν Εὐτυχία, οἱ ἄλλοι δύο θὰ ἔμεναν ἀπέξω. Τώρα ὅμως ποὺ κάλεσες τὴν Ἀγάπη, ὅπου πάει ἡ Ἀγάπη, πᾶμε κι ἐμεῖς μαζί της!

Ἕνας ἡλικιωμένος ξυλουργὸς κόντευε νὰ βγεῖ στὴ σύνταξη, καὶ εἶπε στὸ ἀφεντικό του τὰ σχέδιά του γιὰ νὰ φύγει καὶ νὰ ζήσει πιὸ ξεκούραστα μαζὶ μὲ τὴ γυναίκα του. Βέβαια δὲν θὰ συνέχιζε νὰ βγάζει τόσα λεφτά, ὅμως ἔπρεπε νὰ βγεῖ στὴ σύνταξη. Θὰ τὰ κατάφερναν.

Ὁ ἐργολάβος του στεναχωρήθηκε ποὺ θὰ ἔφευγε ἕνας τόσο καλὸς μάστορας, καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν ξυλουργὸ ἂν θὰ μποροῦσε νὰ τοῦ χτίσει ἄλλο ἕνα σπίτι σὰν προσωπική του χάρη.

Ὁ ξυλουργὸς εἶπε ναί, ὅμως ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς δὲν ἦταν δύσκολο νὰ παρατηρήσει κάποιος πὼς δὲν δούλευε μὲ ὅλη του τὴ καρδιά.

Χρησιμοποιοῦσε ὑλικὰ κατώτερης ποιότητας, καὶ ἔκανε ἐπιπόλαιη δουλειά.

Ἦταν ὁ χειρότερος τρόπος γιὰ νὰ τελειώσει μιὰ καριέρα γεμάτη ἀφοσίωση καὶ ἐπιτυχίες.

Ὅταν ὁ ξυλουργὸς τελείωσε τὸ ἔργο, ἦρθε ὁ ἐργολάβος νὰ ἐπιθεωρήσει τὸ σπίτι. Ἔδωσε τὸ κλειδὶ τῆς εἰσόδου στὸν ξυλουργὸ καὶ τοῦ εἶπε: «Αὐτὸ τὸ σπίτι εἶναι δικό σου, ἕνα δῶρο ἀπὸ μένα γιὰ σένα».

Ὁ ξυλουργὸς ἔμεινε ἄναυδος!

Τί κρίμα!

Ἂν μόνο ἤξερε πὼς ἔχτιζε τὸ δικό του σπίτι, θὰ τὸ εἶχε κάνει ἐντελῶς διαφορετικά.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μέ μᾶς.

Χτίζουμε τὴ ζωή μας, μέρα μὲ τὴν μέρα, πολὺ συχνὰ μὴ κάνοντας τὸ καλύτερό μας σὲ αὐτὸ ποὺ κτίζουμε.

Καὶ μετὰ μένουμε ἐμβρόντητοι ὅταν ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι πρέπει νὰ κατοικήσουμε στὸ σπίτι ποὺ κτίσαμε.

Ἂν μπορούσαμε νὰ τὸ κάνουμε ξανά, θὰ τὸ χτίζαμε ἐντελῶς διαφορετικά. Νὰ ὅμως πού δὲν μποροῦμε νὰ ἐπιστρέψουμε ...

Ἐσὺ εἶσαι ὁ ξυλουργὸς στὴ ζωή σου. Κάθε μέρα βάζεις μιὰ πρόκα, τοποθετεῖς ἄλλη μιὰ τάβλα, ἢ ὀρθώνεις ἕνα τοῖχο.

Οἱ προθέσεις καὶ οἱ ἐπιλογὲς πού κάνεις σήμερα χτίζουν τὸ αὐριανό σου «σπίτι» ...

Γι' αὐτὸ νὰ χτίζεις μὲ σοφία!

Ζήτησε ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ γίνει Αὐτὸς ὁ ἐργολάβος στὴ ζωή σου!

Αὐτὸς θὰ σοῦ δείξει πὼς νὰ φτιάξεις ἕνα γερὸ θεμέλιο γιὰ νὰ χτίσεις τὸ σπιτικό τῆς ζωῆς σου.

Ἂν βιάζεσαι νὰ δεῖς τὸν κόσμο νὰ γίνεται καλύτερος, ἄρχισε ἀπὸ τὸν ἑαυτό σου.

Εἶναι ὁ συντομότερος δρόμος.

Ἡ ἠχώ τοῦ «σὲ μισῶ...» καὶ τοῦ «σὲ ἀγαπῶ»!

Στὴν ἄκρη ἑνὸς μεγάλου δάσους ζοῦσε κάποτε ἕνα μικρὸ ἀγόρι μὲ τὴ μητέρα του.

Μιὰ μέρα αὐτὴ τὸ τιμώρησε αὐστηρὰ γιὰ κάποια ἀταξία του. Τὸ παιδί, θυμωμένο καὶ ἐπαναστατημένο ἄρχισε νὰ φωνάζει: «Σὲ μισῶ, σὲ μισῶ, σὲ μισῶ» κι ἔτρεξε μακριὰ μέσα στὸ δάσος φωνάζοντας: «Σὲ μισῶ, σὲ μισῶ, σὲ μισῶ».

Ὅταν πλησίασε σὲ μιὰ μεγάλη χαράδρα σταμάτησε τὸ τρέξιμο, ἀλλὰ τρέμοντας ἀπ' τὴ παιδική του λύσσα, φώναξε πάλι: «Σὲ μισῶ, σὲ μισῶ, σὲ μισῶ», καὶ ἡ ἠχὼ ἀπάντησε: «Σὲ μισῶ, σὲ μισῶ, σὲ μισῶ!».

Κατατρομαγμένο τὸ παιδὶ ἔτρεξε πίσω στὴ μητέρα του καὶ μὲ λυγμοὺς τῆς εἶπε γιὰ τὸν κακὸ ἄνθρωπο τοῦ δάσους, ποὺ τοῦ εἶπε : «Σὲ μισῶ»!

Καὶ ἡ μητέρα, καλὴ καὶ φρόνιμη ὅπως ἦταν, ὁδήγησε τὸ μικρό της γιὸ πάλι στὴ χαράδρα καὶ τοῦ εἶπε: «Τώρα, παιδί μου, φώναξε: Σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ».

Τὸ μικρὸ ἀγόρι ἔκανε ὅ,τι τοῦ εἶπε ἡ μητέρα του καὶ ἡ ἠχὼ ἦρθε πίσω καθαρή, γλυκιά, σὰν τὸν ἦχο μακρινῆς καμπάνας: Σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ.

Καὶ ἡ μητέρα εἶπε: «Παιδί μου, αὐτὸς εἶναι ὁ νόμος τῆς ζωῆς. Ὅ,τι δίνουμε αὐτὸ παίρνουμε». (Υ,94)

ἀρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, ἀπὸ τὸ βιβλίο "Ἡ ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν"

Οἱ λογισμοί καὶ ἡ ζωή μας

Ἡ ζωὴ μας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ εἶδος τῶν λογισμῶν ποὺ καλλιεργοῦμε. Ἂν οἱ λογισμοὶ μας εἶναι εἰρηνικοὶ καὶ ἤρεμοι, ἂν ἔχουν πραότητα καὶ καλοσύνη, τότε ἔτσι εἶναι καὶ ἡ ζωή μας.

Τὸ σημεῖο ἐκκίνησής μας εἶναι πάντοτε ἐσφαλμένο.

Ἀντὶ νὰ ξεκινοῦμε μὲ τὸν ἑαυτό μας, ἐμεῖς θέλουμε πάντοτε νὰ ἀλλάξουμε πρῶτα τούς ἄλλους καὶ τελευταίους ἐμᾶς.

Ἂν ὁ καθένας ξεκινοῦσε πρῶτα μὲ τὸν ἑαυτό του, θὰ εἴχαμε παντοῦ τριγύρω εἰρήνη!

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέει ὅτι *κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ βλάψει τὸν ἄνθρωπο ἐκεῖνο ποὺ δὲν βλάπτει τὸν ἑαυτό του - οὔτε κι ὁ ἴδιος ὁ διάβολος.*

Βλέπετε;

Ἐμεῖς εἴμαστε οἱ ἀρχιτέκτονες, οἱ μοναδικοὶ ἀρχιτέκτονες τοῦ μέλλοντός μας.

Γέροντας Θαδδαῖος τῆς Βιτόβνιτσα

Ἡ ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν

Ὑπάρχει ἀγάπη καὶ ἀγάπη. Ἀγάπη ἱερή, ἁγία, θυσιαστική, ταπεινή. Ἀγάπη νοσηρή, συναισθηματική, ἐγωιστική, ἀποκλειστική, ζηλόφθονη. Ὅσο ἡ ἀγάπη τῶν γονέων πρὸς τὰ παιδιὰ θάναι παθολογική, ὑπερβολική, θὰ κάνει τὰ παιδιὰ ἐξαρτήματα, ἐλατήρια τῶν γονέων, ποὺ θὰ μπερδεύει τὴ συμπεριφορά τους καὶ θὰ κάνει τὴ στάση τους ἀρνητική. Μὴ ζαλίζουμε τὰ παιδιὰ μὲ τὴν πολυλογία, ὅλο τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια, καὶ τὰ κουράζουμε. Ἂς λέμε πιὸ λίγα καὶ ἂς κάνουμε πιὸ πολλά. Θὰ τὰ βοηθήσουμε καλύτερα μὲ τὸ παράδειγμά μας καὶ τὴν προσευχή μας. Ἡ προσευχή μας θὰ μιλήσει κατ' εὐθείαν στὴν καρδιά τους. Θὰ τοὺς μιλήσει ὁ Θεὸς καὶ θὰ μᾶς μιλήσουν ὕστερα στοργικά, μετανιωμένα, ταπεινά. Ἡ καταπίεση σίγουρα κάποτε θὰ φέρει ἀντίδραση. Μὲ τὸ στανιό, μὲ τὸ κακό, δὲν ἔρχεται ποτὲ καλό. Οὔτε ἡ κολακεία βοηθάει. Μᾶλλον τρέφει τὸν ἐγωισμὸ καὶ γίνονται τὰ παιδιὰ ἀτίθασα, σκληρά, ἄπονα, ἀσεβῆ καὶ κενόδοξα. Ὁ χαριτωμένος Γέροντας Παΐσιος ὁ Ἁγιορείτης χαριτωμένα ἔλεγε: «Τὰ παιδιὰ ποὺ ἔχουν ποτιστεῖ ἀπὸ μικρὰ στὴν εὐσέβεια, μὴν τὰ φοβάστε. Καὶ νὰ ξεφύγουν λίγο, λόγω ἡλικίας, λόγω πειρασμῶν, θὰ ἐπανέλθουν... Τὰ παιδιά σας νὰ τὰ μάθετε ἀπὸ πολὺ μικρά, νὰ ψήνονται, νὰ δουλεύουν, νὰ γίνονται ἄντρες. Καὶ τὰ ἀγόρια καὶ τὰ κορίτσια. Καὶ τὰ κορίτσια πρέπει νὰ ἔχουν γενναῖο φρόνημα. Νὰ κάνουνε τὶς δουλειὲς τοῦ σπιτιοῦ ἀπὸ πολὺ μικρά, γιατί οἱ πιὸ πολλοὶ γονεῖς τὰ ἔχουν κακομάθει καὶ στὴ ζωή τους, μετά, γίνονται δυστυχισμένα... Μὴν πιέζετε τὰ παιδιὰ σας χωρὶς διάκριση. Ἐγὼ τὶς ντομάτες μου τὶς δένω μὲ πανί. Ἂν τὶς ἔδενα μὲ σύρμα θὰ κόβονταν. Χρειάζεται προσοχή. Τὰ παιδιὰ σήμερα ἔχουν γερὴ μηχανὴ ἀλλὰ τετράγωνες ρόδες. Γι' αὐτὸ θέλουν βοήθεια γιὰ νὰ ξεκινήσουν... Μερικοὶ γονεῖς κάνουν μεγάλο στρίμωγμα στὰ παιδιά τους καὶ μάλιστα μπροστά σέ ἄλλους! Σήμερα μικροὶ-μεγάλοι στὸν κόσμο ζοῦν σὰν σὲ τρελλοκομεῖο, γι' αὐτὸ χρειάζεται πολλὴ ὑπομονὴ καὶ πολλὴ προσευχή. Ἕνα σωρὸ παιδιὰ παθαίνουν ἐγκεφαλικό. Εἶναι λίγο χαλασμένο τὸ ρολόι, τὸ κουράζουν καὶ οἱ γονεῖς λίγο παραπάνω καὶ σπάζει τὸ ἐλατήριο. Χρειάζεται διάκριση. Ἄλλο παιδὶ θέλει περισσότερο κούρντισμα καὶ ἄλλο λιγότερο...».

Βλέπετε καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες κι οἱ ἐνάρετοι γέροντες ἔχουν μεγαλύτερες ἀπαιτήσεις ἀπὸ τοὺς γονεῖς. Θὰ βοηθήσουν πολὺ περισσότερο μὲ τὸ βιωμένο τους παράδειγμα, τὴν ταπεινὴ καὶ θερμὴ προσευχή τους, τὴν ἁγιότητα τοῦ βίου τους, παρὰ μὲ τὶς συνεχεῖς θυμωμένες συμβουλές, τὶς ἐπαναλαμβανόμενες ἐγωιστικὲς ἀπειλές, τὶς ὑπερβολικὲς αὐστηρότητες, τὶς κουραστικὲς φλύαρες ἐπαναλήψεις.

Ὁ καλὸς Θεὸς βλέποντας τὸν ταπεινό μας ἀγώνα θὰ μᾶς ἐνισχύει κι ἐνδυναμώνει. Τὴν καλή μας διάθεση θὰ τὴν εὐλογήσει καὶ τὶς παραλείψεις μας θὰ τὶς παραβλέψει. Δὲν εἶναι οἱ γονεῖς ὅλοι σπουδαγμένοι, παιδαγωγοί, θεολόγοι καὶ εἰδικοὶ ψυχολόγοι. Ἡ γλώσσα ὅμως τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ταπεινώσεως θαυματουργεῖ διδασκόμενη κυρίως μὲ τὴν καθαρότητα τοῦ βίου, κι ἐπηρεάζει τ' ἀγαπητὰ παιδιά μας γιὰ ν' ἀκολουθήσουν τὸν δρόμο τῆς ἀληθινῆς προόδου μὲ τὴ ζωντανὴ σχέση τους μὲ τὸν ζῶντα Χριστό.

Διασκευασμένο ἀπόσπασμα
ἀπὸ τὸ βιβλίο «Ἡ Εὔλαλη σιωπὴ»
Μοναχοῦ Μωυσέως Ἁγιορείτου

Ὀρθόδοξος Ἱεραποστολικὸς Σύλλογος «ΚΥΡΙΑΚΗ»
Σωματεῖο ἀναγνωρισμένο ἀπὸ τὸ Κράτος

Διεύθυνση:
Β΄ Πάροδος Εἰρήνης 2,
Κατερίνη 60100

Ὑπεύθυνος:
Ἀβραὰμ Σαλασίδης
τηλ. 2351022183

e-mail: info@iskiria-ki.com – www.iskiria-ki.com

Ἀριθμὸς λόγ. Τράπεζα Πειραιῶς:
5254-076004-404
EUR

IBAN:
R8501722540005254076004404

Ρώτησα τελευταία ἕνα παλιό μου συμμαθητή ποὺ συνάντησα ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια.

-Πῶς τὰ περνᾶς; Ἔχω μάθει πὼς ἡ γυναίκα σου εἶναι ἐξαιρετικὸς ἄνθρωπος.

-Ναί, εἶπε καὶ κούνησε τὸ κεφάλι μελαγχολικά.

-Ἔμαθα πὼς εἶναι νοικοκυρά, καλλιεργημένη, πνευματώδης καὶ εὐχάριστη.

-Ναί, ναί, πολὺ σωστά, εἶπε πάλι ἀφηρημένος.

-Πρέπει νὰ εἶσαι πολὺ εὐτυχής, τοῦ εἶπα, ὁμολόγησέ το.

-Θὰ ἤμουν στ' ἀλήθεια γιατί δὲν μοῦ λείπει τίποτα. Ἡ γυναίκα μου ἔχει πραγματικὰ πολλὰ προσόντα. Ὅμως, δυστυχῶς, ἔχει κι ἕνα ἐλάττωμα ποὺ τὰ κάνει ὅλα νὰ πηγαίνουν χαμένα. Ἔχει τέτοια γκρίνια, πού, ὧρες-ὧρες εὔχομαι νὰ ἀνοίξει ἡ γῆ νὰ μὲ καταπιεῖ, γιὰ νὰ μὴν τὴν ἀκούω.

Θυμήθηκα τὰ λόγια τοῦ Σολομῶντος: «Καλύτερα νὰ ζεῖ κανεὶς σὲ μιὰ γωνιὰ ἑνὸς φτωχοῦ δωματίου, παρὰ σ' ἕνα εὐρύχωρο σπίτι μὲ μιὰ γυναίκα γκρινιάρα...». Πόσα χρόνια ἔχουν περάσει ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Σολομών εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια. Καὶ ὅμως καὶ σήμερα ἀκόμα ἔχουν τὴν ἴδια ἰσχύ. Ὄχι πὼς δὲν ὑπάρχουν καὶ ἄνδρες ποὺ γκρινιάζουν, ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς γκρίνιας τῆς γυναικείας εἶναι πιὸ τραγικά. Ἡ γυναίκα εἶναι ἡ ὑπεύθυνη γιὰ τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ σπιτιοῦ. Καὶ ὅλοι ξέρουμε πὼς σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα γκρίζα καὶ παγωμένη, οὔτε χλόη φυτρώνει, οὔτε λουλούδια ἀνθίζουν, οὔτε στὰ δέντρα δένουν καρποί. Καὶ στὴ φύση καὶ στὴν οἰκογένεια χρειάζεται ἡ πνοὴ τῆς ἄνοιξης. Καὶ μιὰ πνοὴ τῆς ἄνοιξης εἶναι ἡ χαρούμενη διάθεση, ἡ ζεστή, ἡ γεμάτη καλοσύνη καρδιά, τὸ φωτεινὸ πρόσωπο, τὰ εὐχάριστα λόγια.

Ποιὰ γυναίκα δὲ θὰ ἤθελε νὰ εἶναι ἔτσι, θὰ μοῦ πεῖτε. Μὰ ἔρχονται κάτι στιγμές, ποὺ γίνονται ὅλα διαφορετικὰ ἀπὸ ὅ,τι θέλουμε, ποὺ εἶναι ἀδύνατο νὰ εἴμαστε εὐχαριστημένες. Πού εἶναι δύσκολο νὰ κρύψουμε τὴ δυσαρέσκειά μας, ἰδιαίτερα μάλιστα στὸ σύζυγο ποὺ θεωροῦμε πάντα ὑπεύθυνο. Καὶ ποιὸς εἶναι ὁ εἰδικὸς τρόπος ἐκδήλωσης τῆς δυσαρέσκειας; Ποιὸς ἄλλος ἀπ' τὴ γκρίνια.

Πρὸς στιγμὴ αὐτὸ μᾶς ἀνακουφίζει. Νομίζουμε πὼς βρέθηκε ὁ τρόπος γιὰ νὰ ἐκτονωθεῖ ἡ δυσαρέσκεια ποὺ μᾶς ἔχει πλημμυρίσει καὶ μᾶς ἐνοχλεῖ. Πόσο ξεγελιόμαστε ὅμως! Εἶναι τόσο τὸ κακὸ ποὺ κάνει πρῶτα-πρῶτα σὲ μᾶς τὶς ἴδιες αὐτὴ ἡ ἀποκρουστική, ἡ βάναυση συνήθεια τῆς γκρίνιας, ποὺ μοιάζουμε μὲ τὸν κυνηγὸ ποὺ κυνηγᾶ σκοπεύοντας τὸ στῆθος του. Καμιὰ γυναίκα δὲν μπόρεσε ποτὲ νὰ διορθώσει τοὺς ἄλλους μὲ τὴ γκρίνια της. Ἐνῶ μὲ τὴν καλὴ συμβουλή, μὲ τὸν ἤρεμο τρόπο, τὴν εὐγένεια, τὴν καλοσύνη, τὸ ρίξιμο στὸ φιλότιμο, ἔχουν γίνει θαύματα. Μὲ τὴν γκρίνια, τὸ μόνο ποὺ μποροῦμε νὰ καταφέρουμε, εἶναι νὰ κάνουμε τοὺς ἄλλους νὰ φύγουν ἀπὸ κοντά μας. Ἕνας μεγάλος συγγραφέας ἔγραψε κάποτε: δυὸ ἄνθρωποι ξεκινοῦν γιὰ τὴ δουλειά τους. Ὁ ἕνας ἔχει γυναίκα γελαστή, γλυκόστομη, ποὺ ἔβγαλε τὸν ἄνδρα της στὴν πόρτα μ' ἕνα φιλί. Ὁ ἄλλος ἔχει γυναίκα ποὺ γκρινιάζει, ὅλο γκρινιάζει. Δέστε τους. Τὸ βῆμα τους εἶναι διαφορετικό. Ἡ πρωϊνὴ ψυχολογικὴ ἐπίδραση ἔχει κάνει τὴ δουλειά της. Ὁ πρῶτος ἐργάζεται, χαίρεται καὶ προοδεύει. Ὁ δεύτερος μένει στάσιμος, ὀπισθοχωρεῖ, μαραζώνει.

Ἡ γκρίνια, βλέπετε, εἶναι ἕνα ἀργὸ δηλητήριο ποὺ δὲν σκοτώνει ἀμέσως, ἀλλὰ δηλητηριάζει σιγὰ-σιγά, ὕπουλα.

Γιὰ τὰ παιδιά, τὸ ἀκαταλληλότερο κλίμα γιὰ νὰ ἀναπτυχθοῦν, εἶναι τὸ σπίτι ποὺ βασιλεύει ἡ γκρίνια. Ὁ κυριότερος λόγος γιὰ τὴ δημιουργία ψυχικῶν τραυμάτων εἶναι αὐτός. Οὔτε τὸ μπαλωμένο ροῦχο, οὔτε ἡ ἔλλειψη τοῦ χαρτζιλικιοῦ εἶναι λόγοι ἱκανοὶ νὰ δημιουργήσουν ψυχικὸ τραῦμα. Ἐνῶ ἡ γκρίνια τῆς μητέρας, βεβαιότατα εἶναι. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κακὸ ποὺ κάνει, σὲ μᾶς τὶς ἴδιες καὶ τὶς οἰκογένειές μας, ἔχει καὶ γενικότερο ἀντίχτυπο. Θὰ σᾶς διηγηθῶ ἕνα ἀνέκδοτο ποὺ ἄκουσα κάποτε καὶ εἶναι πολὺ σχετικό:

Ὁ διευθυντὴς ἑνὸς ἐφοπλιστικοῦ γραφείου ξεκίνησε μιὰ μέρα γιὰ τὴ δουλειά του. Ἡ γυναίκα του, μὲ τὴ γκρίνια της, εἶχε φροντίσει ὅπως κάθε φορά, νὰ τοῦ χαλάσει τὸ κέφι, ἔτσι ποὺ νὰ φτάσει στὸ γραφεῖο του βαρὺς καὶ κατσούφης. Γιὰ πολὺ ἀσήμαντο λόγο κατσάδιασε τοὺς ὑφισταμένους του. Σὲ λίγο ἔγινε μιὰ τηλεφωνικὴ συνδιάλεξη μὲ τὸν καπετάνιο ἑνὸς πλοίου τῆς ἑταιρείας. Ὁ ἁρμόδιος ὑπάλληλος ποὺ μίλησε στὸ τηλέφωνο, ἐνῶ θὰ μποροῦσε νὰ ρυθμίσει τὸ ζήτημα τοῦ καπετάνιου ὅμορφα καὶ γρήγορα, ἔδειξε τέτοια ἀπροθυμία καὶ καθυστέρηση ποὺ ὁ καπετάνιος δυσαρεστήθηκε. Καὶ ὅπως ἦταν φυσικό, ὁ καπετάνιος ξέσπασε στοὺς ναῦτες τοὺς καημένους, ποὺ δὲν μποροῦσαν νὰ φανταστοῦν ὅτι πλήρωναν αὐτοὶ γιὰ τὴν γκρίνια τῆς κυρίας διευθυντοῦ, τόσα ναυτικὰ μίλια μακριά.

Κύριε,
δῶσε μου τὴ δύναμη νὰ προσπαθῶ,
νὰ διορθώνω
ὅ,τι δὲν γίνεται ὅπως πρέπει,
μὲ γλυκύτητα καὶ καλοσύνη.
Δῶσε μου τὸ κουράγιο νὰ ἀνέχομαι
ὅ,τι δὲν γίνεται νὰ διορθωθεῖ
μὲ χαμόγελο.
Καὶ κάνε, νὰ μὴ μεταχειριστῶ ποτὲ
σὰν ἐργαλεῖο ἢ συνεργάτη μου
τὴ γκρίνια.

Ἀπό τό βιβλίο «Καλημέρα Κυρίες μου»
τῆς Μαρίας Γουμενοπούλου

Τὸ προσκύνημα

Φάνυς Κουντουριανοὺ - Μανωλοπούλου

Σημέρωμα τῆς 20ης Ἰουλίου 2017. Ὁ Ἕλληνας ἀπόστρατος ἀξιωματικὸς Ἀλεξόπουλος, πρὶν ἀπὸ τὸ διαύγασμα τῆς αὐγῆς, βγῆκε βιαστικὰ στὸ δρόμο μὲ προορισμὸ τὰ νότια τῆς Λευκωσίας, ὅπου τό στρατόπεδο τῆς μονάδας στὴν ὁποία ὑπηρετοῦσε στὰ 1974, ἐκεῖνες τὶς ἀποφράδες ἡμέρες τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς, νεαρὸς τότε λοχαγός. Εἶχε ἔλθει τὴν προηγούμενη ἡμέρα στὴν Κύπρο σὲ ἕνα εὐλαβικὸ προσκύνημα στὴ νιότη του καὶ στὶς πιὸ δραματικὲς ὧρες καὶ μέρες, ποὺ σημάδεψαν ἀνεξίτηλα τὴ ζωή του. Ἐλάχιστα τοῦ σφάλισε τὰ μάτια ὁ ὕπνος τὴν προηγούμενη νύκτα. Οἱ θύμησες σὰν θυμωμένες σφῆκες βομβοβολοῦσαν στὸ νοῦ του.

Ἦταν συνταρακτικὲς ἐκεῖνες οἱ ὧρες τοῦ 1974. Γιὰ τὴν Κύπρο, ποὺ βίωσε μίαν ἀνείπωτη τραγωδία, γιὰ τὴν Ἑλλάδα, τὴ φιμωμένη καὶ ρημαγμένη ἀπὸ τὴν ἑπτάχρονη δικτατορία, γιὰ τὰ νεαρὰ παλληκάρια, ποὺ ὁ μακελάρης Χάρος ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ἀνθηρῆς τους νιότης, γιὰ τὶς βαρυπενθοῦσες καὶ ἀπαρηγόρητες μάνες, γιὰ τοὺς βιαίως ἐκδιωχθέντες ἀπὸ τὶς πεφιλημένες ἑστίες τους, γιὰ τὶς βιασμένες προγονικὲς ὁμορφιές, ποὺ θὰ ξεπουλοῦνταν στὰ ἐμποροπάζαρα τοῦ κόσμου, καὶ προσωπικὰ γιὰ τὸν ἴδιο, οἱ ὧρες, οἱ μέρες ἐκεῖνες, ὅπου μὲς στὴν ἀπολέμητη σκοτεινιά, ἐνέδρευσε ὕπουλα ὁ ἐχθρός, εἶχαν χαράξει τὴ ζωή του, τὴ χώρισαν στὰ δύο, ἦταν μιὰ χαίνουσα πληγή, ποὺ δὲν ἔλεγε νὰ κλείσει.

Ὁδηγοῦσε πρὸς τὸ σημεῖο ὅπου στάθμευε τὸν καιρὸ τῆς εἰσβολῆς ἡ μονάδα. Ὅλα ἤρεμα καὶ εἰρηνικὰ τώρα γύρω του. Ἡ μνήμη, ἀνηλεής, ξαναζωντάνεψε τὴν ἐναγώνια ἀγρύπνια ἐκείνης τῆς νύχτας, ὅταν ὁ διοικητὴς τοῦ στρατοπέδου, εὐφυής, μὲ κοφτερὴ στρατιωτικὴ ἀντίληψη, πρὶν κἄν πάρει διαταγὲς ἀπὸ τὸ Γενικὸ Ἐπιτελεῖο Ἐθνικῆς Φρουρᾶς, μόνο μὲ βάση τὴ διάχυτη βεβαιότητα ὅτι οἱ Τοῦρκοι θὰ χτυπήσουν ὁσονούπω, διέταξε νὰ ἐγερθοῦν οἱ ἄνδρες καὶ νὰ ἐφαρμοστεῖ τὸ Σχέδιο Συναγερμοῦ καὶ Ἑτοιμότητος, σώζοντας κι αὐτοὺς καὶ τὰ πυρομαχικὰ ἀπὸ τοὺς θυελλώδεις τουρκικοὺς βομβαρδισμοὺς ποὺ λίγο μετὰ τὴ δική τους ἀναχώρηση, ἰσοπέδωσαν τὸ στρατόπεδο.

Ὁ Ἄγγελος ξανάζησε νοερὰ τὴ λαχανιασμένη μεταστάθμευση σ' ἕναν ἀπέραντο ἐλαιώνα καὶ τὴν πρώτη του ἀποστολὴ γιὰ τὴν περίσχεση τουρκοκυπριακῶν θυλάκων. Ξανάβλεπε τὸν ἑαυτὸ του ἐπικεφαλῆς τῆς φάλαγγας πάνω στὸ ΛαντΡόβερ μὲ τρικυμία στὴν καρδιὰ ἀπὸ τὸ αἴσθημα εὐθύνης γιὰ τοὺς ἄνδρες του καὶ γιὰ τὴν πατρίδα Κύπρο, πὼς ἔπρεπε νὰ φανεῖ ἀντάξιος τῶν περιστάσεων. Ξαναζοῦσε τὴν ἀγωνιώδη πορεία τους στὴν ἀνοιχτωσιὰ τοῦ θερισμένου κάμπου τῆς Μεσαορίας. Εὐτυχῶς ὁ πυκνὸς μαῦρος καπνὸς ἀπὸ τὶς πυρκαγιὲς οἱ ὁποῖες μαίνονταν τριγύρω, ἀνέθρωσκε πρὸς τὸν οὐρανὸ καὶ ἐμπόδιζε τοὺς Τούρκους πιλότους ποὺ ὑποστήριζαν λυσσωδῶς τὸ ἀεροπρογεφύρωμα ἀνάμεσα Κανλὶ-Κιόνελι-Ὀρτὰ Κιογιοὺ νὰ δοῦν τὴν Ἑλληνικὴ φάλαγγα.

Ξαναζοῦσε τώρα ἐκείνη τὴν ἀτμόσφαιρα συντέλειας, καθὼς πορεύονταν πρὸς τὰ βόρεια, καταπάνω στὸν ἀγέρωχο Πενταδάκτυλο. Σ' ἕνα τοπίο θανάτου ξανάβλεπε τοὺς ἄνδρες του ἄυπνους, ἄσιτους, διψασμένους, κάθιδρους, ἀγωνιῶντες καὶ καταπονημένους ἀλλὰ σιωπηλοὺς καὶ ἀποφασισμένους μὲ τὰ δάχτυλα ν' ἀσπρίζουν στὶς ἀρθρώσεις ἀπὸ τὸ γράπωμα τοῦ τουφεκιοῦ καὶ τὸν ἑαυτό του μὲ τεταμένη τὴν προσοχή, τὰ μάτια του περισκόπιο νὰ ἐξετάζουν τὸν ὁρίζοντα γιὰ Τούρκους ἀλεξιπτωτιστὲς καὶ νὰ λογχίζουν τὸν οὐρανὸ ἀπὸ τὸν φόβο τῶν ἀεροπλάνων.

Θυμᾶται τὴ διέλευση τῆς Κλεπίνης. Τὰ σπίτια κατάκλειστα, ἐρημωμένα καὶ οἱ φίλιες δυνάμεις ἄφαντες. Ὁ ἀσύρματος βουβός. Ἀκόμη νιώθει τὸ σφίξιμο στὸ στομάχι, τὸν κόμπο στὸ λαιμό. Πόσο τὸν καταπλάκωνε τὸ αἴσθημα εὐθύνης νὰ δώσει τὶς σωστὲς διαταγές, τὴ σωστὴ ὥρα, νὰ φτάσει σὲ ὀρθὰ συμπεράσματα, νὰ μὴ λαθέψει, νὰ ἐπιλέξει τὶς ἄριστες ἐνέργειες.

Θεώρησε ὅτι στὴν Κυρήνεια ὑπῆρξε τουρκικὴ προσβολὴ καὶ κινήθηκαν μὲ τὴν ἀδρεναλίνη στὰ ὕψη πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ξαναζεῖ τὴν πρώτη αἱματηρὴ ἐπαφὴ μὲ τὸν ἐχθρό, ἔξω ἀπὸ τὴν Κυρήνεια, κάτω ἀπὸ τὴν ὀνειρικὴ ὀμορφιὰ τοῦ κατάστερου οὐρανοῦ, αὐτοὶ καλυμμένοι μές τά δένδρα, μόλις εἶχαν βυθιστεῖ σ' ἕνα βαρύ, ἀποκαρωτικὸ ὕπνο. Πῶς τοὺς σφυροκοποῦσαν ἀπὸ παντοῦσε πάνωθέ τους καὶ γύρω τους σφύριζαν βλήματα, δημιουργοῦσαν ἐκρήξεις, τεράστιους κρατῆρες στὸ χῶμα, λάμψεις, κρότοι καὶ βόμβοι, ὁ ἀέρας πλατάγιζε, κραυγὲς ἀγωνίας, φωνές, βρισιές, μουγκρητὰ πληγωμένων, θρῆνοι, ἱκεσίες, προσευχές. Κι ὕστερα, στὸ ἄτυπο προσκλητήριο, τὰ πέντε παλληκάρια ἄπνοα. Δὲν θὰ ξεχάσει ποτὲ τὰ ὀρθάνοιχτα, βασιλεμένα τους μάτια, σὰν νὰ ρωτοῦσαν τὸν οὐρανὸ «γιατί»;

Τόσο αἷμα, τόσες θυσίες, τόσος σπαραγμὸς καὶ ταπείνωση, καὶ ἀκόμη τώρα οἱ Τοῦρκοι νὰ κατέχουν σχεδὸν τὴ μισὴ Κύπρο;

Ὁ ἀξιωματικὸς Ἄγγελος Ἀλεξόπουλος μὲ λευκασμένο πιὰ κεφάλι, μὲ ρυτίδες στὸ πρόσωπο καὶ πιὸ βαρὺ κορμί, κατέβηκε ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο, κάθισε κατάχαμα, φίλησε τὴν αἱματόβρεκτη Κυπριακὴ γῆ κι ἔκλαψε πικρά.

Μακεδονία

ἡ Βελίκα Τράϊκου σοῦ χαμογελᾶ...

Νεαρή δασκάλα Μακεδονομάχος εἶναι ἡ Βελίκα Τράϊκου ἀπό τό Γραδεμπόρι, σημερινό Πεντάλοφο Θεσσαλονίκης. Δέν εἶναι τυχαία ἐκπαιδευτικός. Ἔχει ἀποφοιτήσει ἀπό τό ξακουστό ἐκπαιδευτήριο, τό Ἀνώτερο Παρθεναγωγεῖο Θεσσαλονίκης. Σ'ἐκεῖνο τό πνευματικό φυτώριο πυροδοτήθηκε ἡ καρδιά της κι ἄναψαν οἱ μεγάλοι πόθοι νά ὑπηρετήσει τή χειμαζόμενη μακεδονική γῆ, ὅπου καί νά τή στείλουν. Καί νά την, ἕτοιμη δασκαλίτσα, διορίζεται, στά 1900, σ' ἕνα χωριό κυκλωμένο ἀπό κομιτατζῆδες, στήν Καρατζόβα, στά βόρεια τῆς Ἔδεσσας. Ἔχει ὑπεράνθρωπο ἔργο νά ἐπιτελέσει. Πόσο στενοχωριέται πού βλέπει τά μικρά Ἑλληνόπουλα, τά μαθητούδια της, νά μή γνωρίζουν τήν ἑλληνική γλώσσα, τήν ἱστορία τῶν προγόνων τους! Συνειδητοποιεῖ γιά ἄλλη μιά φορά πώς ἡ ἀγαπημένη της Μακεδονία ψυχορραγεῖ, πώς ἡ βουλγαρική ἐξαρχία ἔχει βάλει στόχο νά τήν ἀποκόψει ἀπό τίς θαλερές της ρίζες, τόν Ἑλληνισμό καί τήν Ὀρθοδοξία. Ἡ Βελίκα ἀνασκουμπώνεται. Τό σκοτάδι τῆς ἀμάθειας πρέπει νά διαλυθεῖ. Στίς παιδικές ὑπάρξεις μέ τά σπινθηροβόλα ματάκια ἐμφυσᾶ τά ἰδανικά τῆς φυλῆς μας.

Σέ ἀπόσταση ἀναπνοῆς ἀπό τή φωλιά τῶν κομιτατζήδων ἡ ἀτρόμητη δασκάλα ἐπιτελεῖ ἄλλου εἴδους μάχες, ἀφυπνίζοντας πνευματικά τά Μακεδονόπουλα. Χαρακτηριστικά εἶναι τά λόγια πού εἶχε ξεστομίσει σ' ἐκεῖνο τό συνέδριο τῶν Μακεδονομάχων, πού ἔγινε στή Μητρόπολη Θεσσαλονίκης τόν Αὔγουστο τοῦ 1901:

«Ὁπλίστε τούς χωρικούς!.. Κι ὅταν ἐμεῖς προετοιμάσουμε τό ἔδαφος, ἀπό παντοῦ θ' ἀνάψει ὁ ἀγώνας!...».

Ἀλλ' ὁ ἡρωισμός μιᾶς τέτοιας ψυχωμένης δασκάλας παίρνει καταπληκτικές διαστάσεις, πού μᾶς ἀφήνει ἔκθαμβους.

Εἶναι φθινόπωρο τοῦ 1901. Ὁ διπλωμάτης στό ἑλληνικό Προξενεῖο τοῦ Μοναστηρίου, ὁ Ἴων Δραγούμης, ἔχει κάνει ἔκκληση στό «Κέντρο» τῆς Θεσσαλονίκης νά τοῦ στείλουν ἕνα ταλαντοῦχο πρόσωπο γιά μιά πολύ σοβαρή, ἐχέμυθη καί ἐπικίνδυνη ἀποστολή. Θά ἀποτελοῦσε τό σύνδεσμο τοῦ ἑλληνικοῦ κομιτάτου ἀνάμεσα στό Μοναστήρι - Καστοριά - Θεσσαλονίκη. Ἀναρωτιέται ποιόν ἄραγε θά τοῦ στείλουν. Μένει βουβός, σάν ἀντικρύζει μπροστά του τή δεκαοκτάχρονη Βελίκα ἕτοιμη ν' ἀναλάβει καθήκοντα. Κι ὅμως, ἡ γυναικεία καρδιά της κρύβει σπάνιους θησαυρούς.

Ποιά εἶναι ἐκείνη ἡ ἀξιολύπητη μές στά κουρέλια, δίχως παπούτσια, πού μιλᾶ τούρκικα κι ἀφήνει τό Μοναστήρι, διασχίζει δυσκολοδιάβατα μέρη, βουνά, ρεματιές, φαράγγια, λαγκάδια μέ προορισμό τήν Ἔδεσσα ἤ τήν Καστοριά, τά Γιαννιτσά ἤ τή Θεσσαλονίκη; Κανείς δέν τῆς δίνει σημασία. Ὅλοι τήν ἀποστρέφονται καί τήν οἰκτείρουν. Μέ μιά τρελή Τουρκάλα θά ἀσχοληθοῦν;

Ὁ φακός τῆς ἱστορίας φωτογραφίζει καί μία ἄλλη.

Εἶναι μιά φτωχή Βουλγάρα, πού ρίχνεται καθημερινά στόν ἀγώνα τῆς βιοπάλης. Τριγυρνάει στή φύση καί συνεχῶς σκυμμένη μαζεύει ραδίκια. Ἔπειτα πάει στά παζάρια τῶν Τούρκων ἤ τῶν Βουλγάρων νά πουλήσει τίς λιγοστές της πραμάτειες, χόρτα ἤ γάλα, γιά νά βγάλει «τόν ἐπιούσιον».

Στ' ἀλήθεια, τί παράξενο! Εἶναι πολλές φορές πού ὁ φακός συλλαμβάνει τήν τρελή Τουρκάλα ἤ τή βουλγάρα ραδικοῦ ἤ γαλατοῦ ἔξω ἀπό Προξενεῖα, Μητροπόλεις, Διοικητήρια, Ἀστυνομίες, στρατόπεδα. Τί γυρεύει ἐκεῖ; Κι ὅμως, ποιός θά τό ὑποπτευόταν; Ἡ τραγική αὐτή φιγούρα γίνεται ὁ σύνδεσμος ἀνάμεσα στόν Ἴωνα Δραγούμη, στόν Δεσπότη Καστοριᾶς Γερμανό Καραβαγγέλη καί στόν Πρόξενο τῆς Θεσσαλονίκης. Τί κι ἄν οἱ περαστικοί κουνοῦν τό κεφάλι τους καί τήν ἐλεεινολογοῦν; Ἡ Βελίκα ἔχει πλήρη συναίσθηση τῶν πράξεών της. Ὑπηρετεῖ τό χειμαζόμενο ἔθνος της. Χαλάλι γιά τήν πατρίδα της νά κάνει τρομερές ὑπερβάσεις, νά χάσει καί τήν ὑπόληψή της. Παριστάνοντας τήν Τουρκάλα ἤ τή Βουλγάρα, μέσα στίς πυκνές πλεξοῦδες της ἤ κάτω ἀπό τόν ξεφτισμένο ποδόγυρό της κρύβει καλοβαλμένα πολύτιμα ἔγγραφα τοῦ Ἀγώνα. Σκιαγμένη συνεχῶς μήπως τ' ἁρπάξει ὁ ἐχθρός, τά μεταφέρει στούς κατά τόπους ὑπευθύνους τοῦ ἑλληνικοῦ κομιτάτου. Τούς ἐνημερώνει γιά ὅ,τι ἅρπαξε τό αὐτί της ἀπό τούς Βουλγάρους καί τούς Τούρκους, ἀφοῦ γνωρίζει καλά καί τίς δύο γλῶσσες. Κι ὅταν καταφθάνει στή μακεδονική γῆ ὁ σταυραετός τοῦ Ἀγώνα, ὁ Παῦλος Μελᾶς, κι οἱ μάχες πιότερο ἀνάβουν, ἡ λεπτεπίλεπτη δασκάλα συνεχίζει, παρ' ὅλους τούς κινδύνους, νά «μεταμορφώνεται» καί νά ἀποτελεῖ «τό μάτι καί τό αὐτί τοῦ Ἀγώνα».

Ξαφνικά, στίς 28 Αὐγούστου τοῦ 1904, τό ἐθνικό ἔργο τῆς ἡρωίδας ἀνακόπτεται. Ἕνας βούλγαρος κομιτατζής τήν ἀνταμώνει στά Γιαννιτσά καί μπήγει τό μαχαίρι του στό στῆθος της. Τή βασανίζει ἄγρια. Θέλει ν' ἁρπάξει τά μυστικά της.

Μά ἡ τρελή Τουρκάλα τά παίρνει μαζί της στήν αἰωνιότητα. Θρηνεῖ γοερά στήν κηδεία της ἡ Θεσσαλονίκη τό ἄξιο βλαστάρι της καί καταγράφει τό ὄνομά της στό πάνθεο τῶν ἡρώων.

Στή μνήμη σου, μαρτυρική ἡρωίδα δασκάλα, καταθέτουμε εὐγνωμοσύνης στεφάνι καί ὑποκλινόμαστε μπρός στό μεγαλεῖο σου. Ὑπερέβης τά ὅρια τῆς γυναικείας ἀντοχῆς. Παραμέρισες ἀξιοπρέπειες καί κοσμιότητες. Προτίμησες νά ξευτελιστεῖ ἡ ἴδια σου ἡ προσωπικότητα γιά χάρη μιᾶς ἐλεύθερης ἑλληνικῆς Μακεδονίας.

Ἕλληνίς

* Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη γνωστὴ φωτογραφία τῆς Βελίκας Τράϊκου. Χαμογελᾶ μέσα στὸ φέρετρο τὴν ἡμέρα τῆς κηδείας της, στὴν Θεσσαλονίκη. Εἶναι Αὔγουστος τοῦ 1904, χρονιὰ ποὺ ἡ Βελίκα ἔκλεισε τὰ 21 της χρόνια. Στὴν κηδεία της τὸ φέρετρο ἀνοιχτό, ὅπως καὶ τὸ ροῦχο της γιὰ νὰ δοῦν ὅλοι τό μέγεθος τῆς θηριωδίας. Ἀλλὰ ἡ ἴδια, χαμογελαστή...

Γιὰ ποιὰ Ἑλλάδα;

Οἱ παρελάσεις, οἱ ἀθλητικοὶ ἀγῶνες, οἱ σχολικὲς ἑορτὲς καὶ τὰ συλλαλητήρια διασώζουν τὸν σύνδεσμο τοῦ Ἕλληνα μὲ τὴν πατρίδα του. Ἀκόμη, ὅσοι πηγαίνουν στὴν ἐκκλησία, συμμετέχουν στὶς γιορτὲς τῆς πίστης, ἔχουν φιλότιμο, παλεύουν γιὰ τὴν ἀρετή, μὲ ἐπίγνωση τῆς πνευματικῆς τους κατάστασης, αἰσθάνονται ὅτι δὲν εἶναι μόνο χριστιανοί, ἀλλὰ συνεχιστὲς αὐτῆς τῆς μακρᾶς παράδοσης ποὺ ἤθελε πίστη καὶ πατρίδα νὰ συνοδοιποροῦν. Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ὁ πατριωτισμὸς ἔχει ἐκλείψει, ἐπειδὴ ἡ σημερινὴ κοινωνία τείνει ὁλοένα καὶ περισσότερο νὰ ἀπορροφηθεῖ στὴν προοπτικὴ τῆς παγκοσμιοποίησης. Ὅμως δὲν εἶναι προτεραιότητα ἡ πατρίδα γιὰ τοὺς πολλούς, ἀλλὰ ὁ ἑαυτός, τὸ ἄτομο.

«Ὅπου καὶ νὰ ταξιδέψω, ἡ Ἑλλάδα μὲ πληγώνει» γράφει ὁ Σεφέρης, ποιητὴς μὲ παγκόσμια ἀναγνώριση. Ἡ Ἑλλάδα μᾶς πληγώνει, γιατί διαπιστώνουμε ὅτι πρῶτοι ἐμεῖς τὴν πληγώνουμε. Ἐμεῖς ἀφήνουμε στὴν ἄκρη τὴν γλώσσα, τὴν ἱστορία, τὴν παράδοση τοῦ ἤθους, τὴν πνευματικότητα τῆς πίστης καὶ ἐγκλωβίζουμε τὴν σχέση μας μὲ τὴν Ἑλλάδα στὴν συνήθεια ἢ βλέπουμε τὴν πατρίδα ὡς ἕνα brand name, τὸ ὁποῖο πουλᾶ τουριστικά, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχει νὰ δώσει τὴν αὐθεντικότητα τῆς ἰδιαιτερότητας σὲ ὅσους τὴν ἐπισκέπτονται. Ναὶ στὴν θάλασσα καὶ στὰ βουνά, ναὶ στὸν ἥλιο καὶ τὴν ὀμορφιά, ποιὸς μπορεῖ νὰ τὸ ἀρνηθεῖ; Ἀπὸ τὴν ἄλλη, πόσο σήμερα, μεγαλύτεροι καὶ μικρότεροι, εἴμαστε ἕτοιμοι νὰ δοῦμε τὴν Ἑλλάδα στὴν προοπτικὴ ὅτι ἔχουμε ἕνα ἱερὸ χρέος ἔναντί της· νὰ ἐλέγξουμε τί κληρονομήσαμε καὶ νὰ ξεκαθαρίσουμε τί θέλουμε νὰ κληροδοτήσουμε;

Γιὰ ποιὰ Ἑλλάδα νὰ παλέψουμε σήμερα; Ἂν γίνει πόλεμος κάποια στιγμή, ἀπευκταῖο ἀλλὰ ὄχι ἀδιανόητο, ποιῶν Ἑλλήνων συνέχεια θὰ χτυπήσει ὡς καμπανάκι ἀφύπνισης στὶς καρδιές μας; Αὐτῶν τῆς ἐλευθερίας πού δὲν λογαριάζει τὴν ζωὴ ἢ αὐτῶν πού ἄρχονται ἀπὸ τὸ «δὲν μὲ μέλλει» οὔτε γιὰ τὸν διπλανὸ οὔτε γιὰ τὴν χώρα μου; Αὐτῶν τῆς πίστης στὸν Χριστὸ ποὺ γεννᾶ ἦθος θυσίας γιὰ τοὺς πολλοὺς ἢ αὐτῶν τῆς πίστης στὸ χρῆμα καὶ στὴν καλοπέραση πού γεννᾶ ἦθος συμβιβασμοῦ γιὰ νὰ μὴν χάσουμε τὰ κεκτημένα; Αὐτῶν ποὺ βλέπουν κάθε χῶμα ἑλληνικό, ἀκόμη καὶ τοῦ τελευταίου νησιοῦ, ὡς ἱερὸ ἢ αὐτῶν ποὺ ἀρκοῦνται στὸ νὰ κρατήσουν τὸ δικό τους καὶ ἂς γίνει ὅ,τι θέλει τοῦ διπλανοῦ τους;

Στὴν ἑλληνικὴ ἱστορία, λίγο πρὶν τὴν Μικρασιατικὴ καταστροφή, γράφτηκε τὸ ἄρθρο «ΟΙΚΑΔΕ». Ὁ συντάκτης του προέτρεπε νὰ ἐγκαταλειφθοῦν οἱ Ἕλληνες καὶ ἡ γῆ τῆς Ἰωνίας, χάριν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐθνικῆς πραγματικότητας. Καὶ ἔτσι κι ἔγινε, καθὼς ἡ πατρίδα ἡττήθηκε. Δὲν ἡττήθηκαν μόνο ὅσοι πολεμοῦσαν ἐκεῖ. Ἡττήθηκε ἡ Ἑλλάδα συνολικά.

Αὐτὸ τὸ μήνυμα εἶναι ἀπόλυτης ἀξίας. Ἡ ἡττοπάθεια, ἡ ἀδιαφορία, ἡ ἀπουσία συλλογικοῦ ἤθους, ἡ ἐπανάπαυση, ἡ ἐνασχόληση μόνο μὲ τὰ τοῦ ἑαυτοῦ μας φέρνουν συλλογικὲς ἥττες. Παρασυρμένοι στὸν βωμὸ ὅτι τὰ πάντα εἶναι οἰκονομία, μοντερνισμός, ἀντιρατσισμός, δικαιώματα, καθὼς καὶ ὅτι γιὰ ὅλα φταῖνε οἱ ἄλλοι, ἔχουμε λησμονήσει νὰ δώσουμε στοὺς νεώτερους, ὅπως καὶ στοὺς ἑαυτούς μας, λίγη καλὴ περηφάνια. Ὅτι χωρὶς ὑπερβολὲς μποροῦμε νὰ χαιρόμαστε γιὰ τὴν Ἑλλάδα ποὺ χτίστηκε στὴν παράδοση, ἀλλὰ καὶ στὴν θυσία τῶν Ἑλλήνων. Σ᾽ αὐτὴν ποὺ πιστεύει στὸν Θεὸ καὶ ποὺ μέσα ἀπὸ κάθε κύτταρό της ἀφήνει νὰ ἀναπνέει συλλογικότητα.

Δὲν ἔρχεται μόνο μὲ λόγια αὐτὸ τὸ βίωμα. Θέλει ἀναστροφὴ πορείας. Ἐπώδυνη αὐτοκριτική. Παράδειγμα τῶν μεγαλυτέρων. Καὶ Ἐκκλησία ποὺ νὰ μὴν φοβᾶται τὴν ἀφύπνιση τῶν καρδιῶν. Εἶναι καιρός!

π. Θεμιστοκλῆς Μουρτζανὸς

ΑΠΟΨΕΙΣ-ΣΧΟΛΙΑ στην ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΤΟΥ... INTERNET

τοῦ π. Χαραλάμπους

Παρατηρῶ μία κατηγορία χριστιανῶν πού χαίρονται νά μελετοῦν μέσα ἀπό τό διαδίκτυο ὡραῖα ἐκκλησιαστικά ἄρθρα, νά ἀκοῦνε ἐξαιρετικές πνευματικές ὁμιλίες, νά παρακολουθοῦν Παρακλήσεις ἀπό βυζαντινές χορωδίες στό youtube.

Συζητώντας γι᾽ αὐτές τίς καλές ἐμπειρίες, τίς ὁποῖες ἔχει τή δυνατότητα νά προσφέρει ἡ καλή χρήση τῆς τεχνολογίας, ἔκανα κάποιες ἐρωτήσεις, ὥστε νά καταλάβω ἄν αὐτή ἡ τακτική ἀποδίδει καρπούς.

– Ἐκτός ἀπό τήν κυριακάτικη θ. Λειτουργία, πηγαίνετε στίς συνάξεις, τά ἑσπερινά κηρύγματα, τίς Παρακλήσεις καί τούς Ἑσπερινούς τῆς ἐνορίας σας; Στέλνετε τά παιδιά σας στό κατηχητικό; Συμμετέχετε σέ ἐκδηλώσεις;

– Μά ἀφοῦ οἱ ὁμιλίες πού ἀκοῦμε στό internet εἶναι χρυσές, σέ σύγκριση μέ αὐτές πού ἔχουμε παρακολουθήσει ἀπό τόν ἐφημέριό μας. Οἱ ψαλμωδίες ἀπό χορωδίες εἶναι ὑπέροχες σέ σχέση μέ τούς ψάλτες...

– Ἔχετε σκεφθεῖ ποτέ πώς εἶστε καί ἐσεῖς μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὁ ἱερέας, ὁ ψάλτης, ἡ νεωκόρος καί οἱ ὑπόλοιποι πού θυσιάζουν τόν καναπέ τους γιά νά ἀκούσουν τά τσίγκινα κηρύγματα τοῦ παπᾶ τῆς ἐνορίας τους; Συμμετέχουν στά προβλήματα, ἀκοῦνε ἀνακοινώσεις, βοηθᾶνε στό φιλόπτωχο...

Δέν ξέρω τελικά ἄν, ὅταν ἔρθει ἡ ὥρα νά μᾶς κρίνει ὁ Χριστός, θά μᾶς ὠφελήσει ἡ εἰκονική παρουσία μας σέ μία φανταστική διαδικτυακή Ἐκκλησία. Θά ἀκούσουμε τό «δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου»;

Μποροῦμε νά νιώσουμε τή ζεστασιά πού προσφέρει ἡ κοινωνία τῶν προσώπων, μέσα στή μοναχικότητα ἡ ὁποία δέν χωράει κανέναν ἀπό τούς ἀδελφούς μας;

Πῶς μποροῦμε νά ἑρμηνεύσουμε τούς λόγους τῆς ἁγίας Γραφῆς «ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὀχυρά»;

Σέ ποιούς ἀπευθύνεται ἡ ἐντολή «ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε»;

Ἀδελφοί μου, δέν κατηγορῶ ὅσους ἀπολαμβάνουν τίς εὐλογημένες εὐκαιρίες πού προανέφερα γιά τήν πνευματική τους κατάρτιση, ἐφόσον καί ἐγώ συγκαταλέγομαι σέ ἐκείνους. Ὅμως ὅλα αὐτά τά ὁποῖα ἀκοῦμε καί βλέπουμε πρέπει νά προσπαθήσουμε νά τά κάνουμε πράξη, νά μήν περιορι-ζόμαστε στά e-mails καί στά sms, ἀλλά νά στραφοῦμε μέ ἀγάπη στόν ἄρρωστο, στόν πενθοῦντα, στόν φτωχό, ἐπειδή μέ αὐτόν τόν τρόπο θά ἀποκτήσουμε τή σωτηρία μας...

Ἀπὸ τὴν πέννα τῶν ἀναγνωστῶν μας

«Γίνε ὁ λόγος νὰ χαμογελάσει κάποιος γύρω σου»

Ἦταν ἕνα μήνυμα γραμμένο ἀπὸ κάποιον σέ ἕνα τοιχάκι. Μοῦ τράβηξε ἀμέσως τὸ βλέμμα. Ἔμεινα κολλημένη σ᾽ αὐτὸ τὸ μήνυμα μέχρι ποὺ ὁ δρόμος ἄνοιξε καὶ τὸ λεωφορεῖο προχώρησε. Προσπάθησα νὰ κάνω αὐτὸ ποὺ ἔλεγε αὐτὸς ὁ ἄγνωστος... νὰ χαμογελάσω, ἀλλὰ αὐτόματα, ἀστραπιαῖα μοῦ ἦρθαν στὸ μυαλὸ οἱ θλίψεις, οἱ δοκιμασίες, οἱ ἀποτυχίες, τὸ πένθος, οἱ ἀρρώστιες αὐτῆς τῆς ζωῆς.

Ὄχι. Δὲν μπορῶ νὰ χαμογελάσω. Γιατί νὰ χαμογελάσω καὶ πῶς; Ἢ μήπως νὰ τὸ κάνω σὰν τοὺς Ἄγγλους πού σὲ ρωτᾶνε “Are you happy with your lessons? Are you happy with your activities?”;

Νὰ χαμογελάσω γιατί μοῦ ἄρεσαν τὰ μαθήματα ἢ οἱ δραστηριότητες τῆς ζωῆς μου; Καταλαβαίνουν ἄραγε τί θὰ πεῖ ἀληθινὴ χαρά, πεπληρωμένη καὶ μόνιμη χαρά;

Τὸ λεωφορεῖο προχωράει καὶ κατεβαίνω στὸ ἐκκλησάκι τοῦ ἁγίου Θεοδοσίου. Μπαίνω μέσα... σὰν νὰ ξεπήδησε μόνο του ἕνα ἀμυδρὸ χαμόγελο στὰ χείλη μου. Ἐκεῖ μέσα μοῦ βγῆκε αὐθόρμητα. Ἐκεῖ μέσα μποροῦσα. Γιατί; Προσκύνησα τὶς εἰκόνες... Τὰ πρόσωπα στὶς ἁγιογραφίες ἦταν τόσο γλυκά, τόσο εἰρηνικά. Μὲ ἔκαναν νὰ χαμογελάσω. Ἦταν σὰν νὰ βρῆκα ἕνα καταφύγιο, ἕνα λιμάνι, μιὰ θαλπωρὴ σχεδὸν οἰκογενειακή. Τὸ χρειαζόμουν ἐκείνη τὴ στιγμή. Μοῦ ἀπάλυνε τὸν πόνο, ἔδρασε σὰν χάπι παυσίλυπης. Λίγα λεπτὰ μέσα στὸν ναὸ καὶ ἔνιωσα ὅτι μπορῶ νὰ χαμογελάω, γιατί ἔχω τόσους λόγους... Δὲν εἶμαι μόνη μπροστὰ στὰ «ἀνυπέρβλητα» προβλήματά μου.

Μέσα στὸν μικρὸ ναό, βρῆκα τόσα πρόσωπα ποὺ ἄκουσαν τὸν πόνο μου καὶ τὶς ἀγωνίες μου. Οἱ μορφές τους, τὸ ἱλαρό τους βλέμμα μὲ στηρίζει. Νιώθω ὅτι δὲν μ᾽ ἀκοῦν ἀδιάφορα... κι ἂς μένουν ἀσάλευτες. Σηκώνουν τὸ δικό μου πρόβλημα σὰν δική τους ἀγωνία καὶ τὸ φέρνουν προσευχὴ στὸν θρόνο τοῦ Θεοῦ.

Ναί, δὲν περπατῶ μόνη καὶ ἀνυπεράσπιστη σ᾽ αὐτὴ τὴ σκληρὴ ζωή... Γι᾽ αὐτὸ ἔχω λόγο νὰ χαμογελάω. Γι᾽ αὐτὸ θὰ θυμίζω συχνὰ στὸν ἑαυτό μου κάπως τροποποιημένη τὴν προτροπὴ τοῦ... τοίχου: «ΧΑΜΟΓΕΛΑ! ΥΠΑΡΧΕΙ ΛΟΓΟΣ!».

Χ. Ε.

Δῶρα Θεοῦ

Ἁγίου Ἰωάννου
τῆς Κρονστάνδης

Ἡ ζωή μας

«Πνοὴ δὲ τίνος ἐστὶν ἡ ἐξελθοῦσα ἐκ σοῦ;» (Ἰώβ 26, 4).

Ὅλον σὲ τυλίγει τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα γύρω σου, ὁ ἀέρας τὸν ὁποῖο ἀναπνέεις, ἀκόμη καὶ ἡ ἴδια ἡ ἱκανότητα νὰ ἀναπνέεις, εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ. Κάθε στιγμὴ χρησιμοποιεῖς αὐτὰ τὰ δῶρα. Δὲν ἔχεις τίποτε δικό σου. Καὶ νὰ θυμᾶσαι: ὅπου εἶναι τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ εἶναι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Θεός· γιατί ὅπου εἶναι ἡ εὐεργεσία, ἐκεῖ καὶ ὁ Εὐεργέτης, δηλαδὴ ὅπου εἶναι ἡ δημιουργία, ἐκεῖ καὶ ὁ Δημιουργός.

* * *

Νὰ περνᾶς τὴ ζωή σου ἐδῶ ἔτσι, ὥστε κάθε στιγμὴ νὰ εἶσαι ἕτοιμος νὰ τὴν ἀφήσεις. Ποτέ σου νὰ μὴν ἐπιτρέψεις οἱ ἀπολαύσεις νὰ σὲ κάνουν νὰ ξεχάσεις τὸν ἑαυτό σου καὶ τὸ Θεό. Νὰ θυμᾶσαι πάντα ὅτι ἡ ζωή σου καὶ ἡ εὐτυχία εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ, δῶρα ποὺ δέ σοῦ ἀξίζουν. Ἁμαρτία εἶναι ὅταν δὲν ἀπολαμβάνουμε σωστὰ αὐτὰ τὰ δῶρα, ὅπως καὶ ὅταν ξεχνᾶμε ὅτι ὅλα ὅσα ἔχουμε στὴ ζωή μας εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ.

Πάτερ Ἐπουράνιε! Ἂς μὴν ξεχνάω ποτὲ ὅτι ὅλα αὐτὰ ποὺ ἔχω εἶναι δικά Σου.

Καὶ αὐτὰ τὰ δῶρα ποὺ συνεχῶς μοῦ χαρίζεις, ἂς μὲ κάνουν νὰ Σὲ ἀγαπήσω περισσότερο καὶ ὄχι νὰ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ Σένα. Ἂν κάποτε θὰ μὲ ἐπισκεφθεῖ ἡ δυστυχία δῶσε μου νὰ στραφῶ πάλι σὲ Σένα μὲ μετάνοια καὶ ἀγάπη.

Ἀπὸ τὸ βιβλίο:
«Πνευματικές ἐμπειρίες καί συμβουλές»

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

- Μὴν ξεχνᾶτε νὰ ἀνανεώνετε ἐγκαίρως τὴ συνδρομή σας. Στὴν ἐτικέτα τοῦ πλαστικοῦ φακέλου ἀναγράφεται ἡ ἡμερομηνία λήξης τῆς συνδρομῆς, π.χ. ἐὰν γράφει 31/12/2016 σημαίνει ὅτι ὀφείλεται ἡ συνδρομὴ τῶν ἐτῶν 2017, 2018.

- Η ἀνανέωση τῆς συνδρομῆς μπορεῖ νὰ γίνει μὲ πέντε τρόπους:

  α) στὰ γραφεῖα τῆς «Κυριακῆς» στὴν Κατερίνη, ὁδὸς Β΄ Πάροδος Εἰρήνης 2 (παραπλεύρως τῆς τράπεζας Ταχυδρ.Ταμιευτήριο), Δευτέρα-Τετάρτη-Σάββατο, 6.00-8.00 μ.μ.

  β) στὸ Χριστιανικὸ Βιβλιοπωλεῖο «Φάρος», Μητροπολίτου Βαρνάβα 10, Κατερίνη (δίπλα στὸν Ι.Ν. Ἁγίας Τριάδος).

  γ) Μὲ κατάθεση στὴν Τράπεζα Πειραιῶς
  Ἀρ. Λογαρ. Τράπεζας Πειραιῶς: 5254-076004-404 EUR
  IBAN: GR8501722540005254076004404

  δ) στὸν διανομέα ἀπὸ τὸν ὁποῖο προμηθεύεστε τὸ περιοδικό.

  ε) μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ στὴ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ:
  (Β΄ Πάροδος Εἰρήνης 2 Τ.Κ. 601 00 Κατερίνη)
  Ἡ ἀποστολὴ τῶν ἀποδείξεων γίνεται μὲ τὸ ἑπόμενο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ.

- Κάθε συνδρομὴ ἰσχύει γιὰ τὸ ἡμερολογιακὸ ἔτος, δηλ. ἀπὸ 1/1 - 31/12. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι θὰ ἀποστέλλονται τὰ προηγούμενα τεύχη τοῦ ἔτους, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχει διαφορετικὴ δική σας ὑπόδειξη.

- Ἐὰν γιὰ κάποιο λόγο ἐπιθυμεῖτε νὰ μὴν λαμβάνετε πλέον τὴν «Κυριακή», ἐνημερῶστε μας. Διαφορετικὰ τὸ τεῦχος θὰ ἀποστέλλεται καὶ ἡ συνδρομή σας θὰ ἐκκρεμεῖ.

- Ἐὰν ἀλλάξει ἡ διεύθυνσή σας, ἐνημερῶστε μας ἐγκαίρως γράφοντας μας καὶ τὰ παλιὰ καὶ τὰ νέα στοιχεῖα σας.

- Περιμένουμε τὶς παρατηρήσεις, τὰ σχόλια, τὶς ἀντιρρήσεις καὶ τὶς προτάσεις σας γιὰ τὴν «Κυριακή»! Τηλ. ἐπικοινωνίας: 2351022183